cipium, & Epiſcoporum, omnia adverſari videbantur orientis ordinis inſtitutioni, & progreſſui; caritas tamen illius omnes obices ſuperavit. Alia ex parte cum Neapoli civile bellum exortum fuiſſet, & nobiles cum populo inita conſenſione contra Regimen ad arma confugiſſent, & exſules, ac improbi in urbem vocati fuiſſent ad illam tuendam, dicere mallem, ad diripiendam; incolæ omnes in qualibet urbis regione vallo ſeſe tutati fuiſſent, rivi ſanguinis per vias, & compita fluerent, cædes paſſim fierent, ignis ubique domibus admoveretur: Prorege hinc, inde civibus certatim celeberrimam urbem ruinis ejuſdem tumulare adnitentibus, tot tantaque mala bonos viros, præſertim vero Cajetanum ſummo mœrore, ac amaritudine confecerunt. Hunc Providentia per hoc periculum traducere voluit, ut ante obitum oculis ſuis videret generalem illius urbis vaſtitatem, quam ſumma dilectione complectebatur; ſed inaudita, quæ ibi patrabantur ſacrilegia, magis adhuc cor ejus ſauciarunt, quam cædes, & incendia, quorum fuit teſtis. Quid inauſum, atque intentatum reliquit, ut torrentem hunc cohiberet? Adit ille Gubernatorem illius clementiam exoraturus: adit Principes, ac Magiſtratus, & eos omnes adit, qui auctoritate præſtabant: ad Deum ſe convertit lacrimis, ac gemitibus in cælum emiſſis; ſed immutabilibus divinæ juſtitiæ judiciis in noxia capita obſiſtentibus votis Sancti Viri; & gliſcente in dies ſingulos diſcordia, propter exceſſum tot miſeriarum dolore tabeſcens incidit in febrim, quæ lento gradu illum paullatim abſumens, deſiit tandem in lethalem languorem. Ille igitur vi morbi victus enixe petiit, deferri ſuper paleas dicens homini, qui paupertatem & abjectionem elegerat, non alia re opus eſſe. Quonam dolore affecti fuerint ejus filii, quilibet æſtimare poteſt, præſertim vero cum S. ab illis veniam peteret, ſi quid erga illos deliquiſſet. Denique illos obteſtatus eſt, ut invicem ſeſe honore præverterent, ut mutuo alienas noxas ferrent, vocationis ſuæ ſpiritum tuerentur, & ut in ingruentibus malis in Dei Providentia confiderent. Hæc noviſſima fuerunt Sancti verba, quin filii reſpondere poſſent, niſi lacrimis, atque ſingultibus. Eodem momento in ſuavem, pacatumque agonem incidit, ſervataque uſque ad extremum ſpiritus libertate, fervoris, fiduciæque plenus, quarum teſtis fuit oris ſerenitas, Deo ſanctam animam reddidit. *Ex Sancti Vita.*

Sanctus eum vivens non potuiſſet obtinere tranquillitatem urbis Neapolitanæ; moriens impetravit.

Poſt omnes curas, pœnaſque, quas S. Cajetanus ſubierat pro proximo generatim, & ſingillatim, nemo unus mirari debet, ſi luctus civitatis totius illius mortem ſubſecutus eſt. Illum fleverunt pauperes tanquam præſidium; ægrotantes tanquam conſolatorem; Clerus tanquam unum de exemplaribus; Clerici Regulares tanquam Parentem, ac magiſtrum; civitas univerſa tanquam Patronum, Angelumque tutelarem. Nulli habebantur ſermones niſi de illo, de tot animarum adquiſitione, ac de laboribus ab eo ſuſceptis toto miniſterii ſui curriculo. Quemadmodum ſummorum virorum mors eſt quoddam apotheoſis genus, quod vividiores efficit impreſſiones exiſtimationis, ac venerationis erga illos conceptæ dum viverent; omnium conditionum mortales confluxerunt in Templum, ubi Sanctum Corpus expoſitum erat, ut illi parentaretur. Neapolitani vero præſertim, ut glorioſiorem efficerent Sancti Viri memoriam, & in grati animi argumentum, quod civile bellum in ejus obitu ad ejuſdem interceſſionem ſedatum fuerat, edictum fecerunt, ut inter Sanctos civitatis ſuæ patronos adſcriberetur. Verum eſt edictum hoc nonniſi multo poſt locum habuiſſe; Summus enim Pontifex Conſtitutionem emiſerat, qua cautum erat, ne Sancti, qui nondum a Sancta Sede inter Cælites fuiſſent deſcripti, in Patronos, aut titulares erigerentur. Denique teſtimonium primorum Patrum Congregationis Sancti Cajetani palam innuit, neminem extitiſſe, qui non crederet pacem, ac tranquillitatem Neapolitanæ civitatis Beato Cajetano acceptam eſſe referendam. Beatus Cajetanus, inquiunt illi, patria Vicentinus, Comes Thienæus, unus ex quatuor Inſtitutoribus Clericorum Regularium, Dei ſpiritu repletus, propter converſationis ſuæ puritatem, verborumque vim inſignis, propter frequentia miracula in honore habitus, mortuus eſt Neapoli morbo concepto ex doloris exceſſu, in quem conjecerunt eum urbis illius ſeditiones, quæ tamen ſedatæ fuerunt precibus ejus, cum ex hac vita ad beatam migravit æternitatem; & hoc teſtimonium eo magis authenticum eſt, quod ſignatum fuit a Sacro Collegio, quod id publice atteſtatum eſt. *Ex Sancti vita.*

Ejus miracula generatim, & gratiæ particulares quas recepit a Deo, & a S. Virgine.

Hic locus eſſet referendi inſignia miracula Sancti noſtri, & non vulgares gratias, quibus a Deo fuit cumulatus. Quod ſpectat ad miracula, quæ referre faſtidium parerent, permulta ſunt enim, ſatis mihi erit generatim dicere illum & Prophetiæ donum, & curationum gratiam recepiſſe, ita ut pauci ſe illi commendarent ſeu ægrotantes, ſeu mœrentes eſſent, qui votorum ſuorum ſummam non conſequerentur. Nulla eſt in orbe Chriſtiano provincia, vel Regnum, quæ miraculorum ejus teſtis non fuerit. Viſi ſunt ad preces illius conclamatiſſimi licet morbi repente ſanari, morientes familiis ſuis incolumes reddi; cæcos illuminari; mentes da ſanitate dejectæ iterum ſui compotes fieri; aliaque id genus ſexcenta ad Sancti hujus hominis preces patrari. Quod vero pertinet ad inſignes gratias, quibus cælitus dignatus fuit, duas tantum ex plurimis referam. Quadam die cum attentius meditaretur ſecum admirabilem Filii Dei hominis facti exinanitionem, ac intime ſibimet repræſentaret myſterium Incarnationis Domini, totus effuſus in pios grati animi affectus ob tantum beneficium; Deipara Virgo illi apparuit inter ulnas ſuas filium complexa, quæ eumdem in Cajetani manibus poſuit. Quibus tunc deliciis diffluxerit Cajetanus penes vos eſto judicium; hoc verbis aſſequi profecto ipſe non poſſum. Alia vice eidem mundi Salvator apparuit, lateris ſui vulnus oſtendens, cui Sanctus Vir applicuit os ſuum, ac inde liquorem adeo pretioſum expreſſit, ut jure dicere poſſet, deficere animam ſuam propter nimiam dulcedinem infinitæ Salvatoris noſtri bonitatis, qui iterum illi Crucem obtulit ſuam, eamque in manus ejus tradidit, ut illum ſuis paſſionibus ſocium admitteret. Ad pauca hæc miracula memet arctavi; infiniti quippe laboris eſſet, ſi memorare vellem innumeras benedictiones, quibus Deus Sanctum hunc Virum cumulavit. *Ex vita Sancti.*

Inſigne miraculū, quod operatus eſt Deus in gratiam amoris illius, quo S. Cajetanus extremam paupertatem dilexit.

Inter ceteras virtutes, quæ magis in Sancto noſtro eluxerunt, ejus in Deo confidentia procul dubio primas tenet. Pauci ſe ſe divinæ providentiæ tradiderunt æque ac ille; verum Deus quoque nunquam niſi in gratiam illius apertius oſtendit, quantum illi cordi ſit fides hominis vere ab omni creatarum rerum amore divulſi. Ex Sancti noſtri Officio, quod ab Eccleſia probatum eſt, liquet, Deum nunquam illi defuiſſe, eo uſque ut in gratiam ipſius, ubi opus fuit, miracula fuerit operatus. Unum dumtaxat horum ſatis eſt, ut oſtendamus quam Deo acceptus eſſet hic Sancti animi avulſus a qualibet proprietate, & ab iis omnibus, quæ cupiditatem ſaperet; & hoc ſane ex eorum genere eſt, quæ facile apud incredulos etiam fidem inveniunt. Cum Sanctus hic Vir præeſſet in Neapolitana S. Pauli domo, memorabilis accidit eventus. Sub horam prandii Cajetano nuntiatum fuit, omnia ad extremam neceſſitatem eſſe redacta; & ne fruſtum quidem panis eſſe, quod Religioſis in cibum præberetur. Hoc illum minime terruit; jubenſque ad ſolitum nonæ ſignum omnes in Triclinium arceſſiri, poſt conſuetas preces cum ſinguli loco ſuo diſcubuiſſent, illos hortatus eſt, ut in Deo confiderent, ut in rebus adeo anguſtis illi fidei ſuæ præberent indicia, opemque illius, quæ non longe aberat, opperirentur. Vix hæc protulit verba, cum janitor evocatus fuit ad oſtium. Accurrit ille, & obſtupuit, cum oſtio aperto vidit corbem candidiſſimo repletam pane, quin videre poſſet aliquem, a quo crederetur allata. Panem hunc Patribus obtulit comedendum; qui ob tale Dei beneficium hilares, ac in grati animi ſenſus effuſi, eum nacti ſunt in pane guſtum, quem decebat eſcam de cælo dilapſam. *Vita Sancti.*

Quo pacto Sancti hujus virtutes imitari valeamus?

Si modo ex me quæritis quanam in re tantum Sanctum imitari poſſimus, dicam. Nobis, ut illi, perſuaſum eſſe debet, Deum auctorem eſſe, & fontem bonorum omnium. Hæc nos uni illi debere, & ab uno illo expectanda eſſe. Hic nobis in illo integram reponendam eſſe confidentiam; quoniam pollicitus eſt, ſe nobis in cunctis neceſſitatibus adfuturum, præcepitque, ut crederemus, nos effectum conſecuturos eorum, quæ petierimus, dummodo licita, ac honeſta petamus, *Credite quia accipietis*; quæ res inconcuſſam reddere debet noſtram confidentiam. Paupertas illius nobis eſt imitanda, quoniam cuilibet ſtatui convenire poteſt: & quoniam pleniſſima hæc in Deo confidentia cauſſa fuit, ut Evangelicam hanc paupertatem amplecteretur, eo perfectiorem, quo magis oculi ejus ſemper in Deum ſublati ſunt, quin aliquid expectent a terra; & magni hujus hominis exemplum, ſi minus perfecti ſumus, ita, ut illud ſequi non valeamus, ſaltem docere debet, quo pacto moderari, ac regere debeamus deſiderium perituras divitias coagmentandi. Poſſumus etiam illum imitari in perfecta hac abdicatione non divitiarum dumtaxat per Sanctam paupertatem, verum etiam dignitatum, honorum, voluptatum, omniumque ſæculi commodorum, quæ ſenſus noſtros allicere valeant. Poſſumus imitari Sancti Viri fervorem conſtanter ſerviendo Deo inter publicos tumultus, & civilia bella, æque ſemper adhærentes Deo in difficillimis rebus, ac tentationibus vehementiſſimis. Fruſtra redditis, vos infirmos, ac imbecilles eſſe, & fieri nequaquam poſſe, ut ad tantum ſanctitatis apicem perveniatis. Sed quæſo, quonam pacto illuc Sanctus noſter evaſit? Incepit ille quidem adhærere Deo, illum amare, ſeſe in illius ſancta dilectione confirmare: ita a modicis initiis paullatim ad altiſſimum perfectæ dilectionis gradum pervenitur. Ne quæramus igitur ineptas, futileſque cauſſas: nihil eſt difficile diligenti; & ſi cupimus hanc immortalem gloriam attingere, ad quam Sanctus noſter aſcendit; quam proxime imitari conemur ſanctæ ſuæ converſationis exempla. *Recens Auctor.*

PRO

PRO SANCTÆ CLARÆ PANEGYRICO,

MONITUM.

Sancta Clara in Eccleſia univerſa celeberrima, tum virtutum ſuarum fama, tum numero Sanctimonialium, quarum Mater habetur, fuit, uti liquet, diſcipula, ac Filia Seraphici Sancti Franciſci Aſſiſinatis. Deus, qui admirabilis eſt in Sanctis ſuis, oſtendit in hac auſteriſſimi Ordinis Inſtitutrice, ſequiorem ſexum eximiis quibuſcumque cæptis, egregiiſque virtutibus eſſe parem. Quandoquidem illud ipſum, quod Sanctus Franciſcus inter Viros, hoc fecit Sancta Clara inter Virgines Deo per vota Religionis ſacras. En, mea quidem ſententia, paucis verbis argumentum abſolutiſſimi Elogii, quod de hac Sancta Virgine valeat exornari, & æquiſſimus, qui de eadem, fieri poſſit conceptus.

In hoc argumento pertractando hæc mihi utilitas eſt, quod eadem rerum copia, quæ ad Sancti Franciſci Panegyricum in medium allata eſt, adhiberi poteſt in Elogio Sanctæ Claræ propter ſimilitudinem eorumdem argumentorum, & multo magis propter exempla earumdem virtutum, paupertatis, humilitatis, & pœnitentiæ quæ uterque præbuerunt aſſeclis ſuis in eo vitæ genere, quod fuerunt amplexi.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

I. SAnctam Claram triplici in ſtatu conſiderare poſſumus. 1. Tanquam Sancti Franciſci Aſſiſinatis Filiam; 2. tanquam Jeſu Chriſti Sponſam; 3. tanquam Ordinis ſui Matrem.

Pars prima. Cum Sancta hæc ſpectatur tanquam Sancti Franciſci Filia, dicere poſſumus, ſicuti in natura qui aliis vitam impertiunt parentes filiorum ſuorum dicuntur; ita in ordine gratiæ qui ſunt cooperatores divinæ Providentiæ ad aliorum ſanctificationem, jure in partem vocati poſſunt hoc titulo patrum, vel matrum: & earum, quibus ſpiritalem hanc conferunt vitam. Ita loquitur Sanctus Paulus de Fidelibus, quos per miniſterium ſuum Deus converterat, dicens a ſe illos fuiſſe genitos Evangelio: *Per Evangelium ipſe vos genui*, (*2. Cor.* 12.) cumque Philemoni commendat Oneſimum, hunc ſuorum vinculorum, & catenarum filium appellat; quoniam ipſe in carcere poſitus eum ad Eccleſiam evocaverat. Ita Sanctus Franciſcus eos omnes reſpexit, quoſcumque convertit, vel quos a vivendi genere nequam, ac diſſoluto ad magis Chriſtianam, ſanctioremque vitam traduxerat, & multo potiori jure eos, quos exemplo ſuo perduxerat ad amplectendam crucem Salvatoris, & ad ſerviendum Deo in vita regulari. Hæc potiſſima ratio eſt, quam habet cum Sancta Clara, & quæ locum præbet dicendi, illum hujus eſſe patrem, & hanc filiam eſſe curarum, inſtitutionum, & exemplorum illius; quandoquidem ille cooperatus eſt Deo in hac re, fuitque inſtrumentum, quo uſa eſt Providentia, ut Sanctam Claram ad eminentem hanc attolleret ſanctitatem, quæ illam maxime commendat, & quæ cauſſa eſt, propter quam illam proponit Eccleſia virginibus Deo dicatis, tanquam altiſſimæ perfectionis prototypum.

Ad hæc autem evolvenda ſatis eſt oſtendere Sanctam Claram quatenus Seraphici Sancti Franciſci filiam, duplicem ſortitam fuiſſe prærogativam; videlicet. 1. Mirum in modum participem fuiſſe ſpiritus ejuſdem; 2. Egregie illius exemplum ſecutam fuiſſe. Particeps facta eſt Spiritus Sancti Franciſci per integram rerum omnium abrenuntiationem, abſolutam Providentiæ Dei ſubmiſſionem per abdicationem rerum omnium, conſanguineorum, bonorum, ac ſpei etiam, quam in hac vita habere poterat; qui vere ſpiritus eſt Sancti Franciſci, & quem in Claram filiam ſuam tranſmiſiſſe videtur; quoniam a primis annis præbere cœpit ſpecimina perfectæ hujus abnegationis bonorum terræ, & ſolatiorum, verbo, earum rerum omnium, quæ a mundi ſectatoribus ſumma cum aviditate quæruntur. Latius excurrere poſſumus in hujus conſilii generoſitatem, in animi fortitudinem quam in eodem exequendo præſetulit, & in vim, qua obluctata eſt iis, qui vi, ac impotentia abuti voluere, ut eam de hac mente dejicerent. Præterea oſtendit palam ſe glorioſi parentis ſui ſpiritu eſſe animatam, exercens virtutes, quarum ob oculos habebat exempla, paupertatem adeo arctam ut ſupra vires non ſolum ſexus ſui, verum etiam virilis, eo uſque ut Sancta Sedes ægre illam probaverit, immo non ſemel illam moderari propoſuerit. Liquet, quid oblationi huic fuerit reſponſum. Humilitatem, quæ uſque ad exanimationem deſcendit, & talem quidem Sanctus Franciſcus exercuit. Pœnitentiam, & Mortificationem, cujus rigor ſuperat fidem, præſertim vero in eo ſexu qui ſuapte natura horret auſteritatem. Sed hæc digna eſt Sancti Franciſci filia, quam nihil deterrere poteſt. Ita Sanctus ille Patriarcha Sanctam Claram ad hunc perfectionis apicem extulit; per eminentiſſimarum virtutum praxim, ita illam præparavit Jeſu Chriſti ſponſam futuram.

Pars altera. Eccleſia proprie eſt Jeſu Chriſti ſponſa ex Sanctorum Patrum ſententia; quod tamen non obſtat, quominus Virgines omnes, illæ vero præſertim, quæ divino cultui in Regulari ſtatu dicatæ ſunt, in partem accedant glorioſæ hujus affinitatis juxta communem Eccleſiæ ſenſum, quæ illis hunc titulum impertit præ reliquis, quæ nuptiis abrenuntiant, ut ſine cordis diviſione, ac liberius Deo famulentur.

Sed omnes inter Virgines Deo ſacras, & quæ ſæculi nuptiis nuncium miſerunt, nullam invenio, quæ potiori jure honorem hunc merita fuerit, quam Sancta Clara. 1. Quia diluculo ſeſe devovit Salvatori, rejiciens alium quemcunque ſponſum, qui ſeſe eidem offerret. 2. Quia illi conſtanter fidelis fuit uſque ad vitæ finem. 3. Quia paucæ fuerunt, quæ ut illa, gloriam Filii Dei ſuſtinuerint, quæ omnia ſemper contulit ad gloriam ejus, nec aliud quæſivit, niſi ut illi placeret. 4. Quia non defuit Salvatorem inter, & illam quædam paſſionum gloriæ, ac poteſtatis communicatio, quæ bona Deus Eccleſiæ ſuæ procuravit, quæ antonomaſtice illius habetur, & dicitur Sponſa.

Pars tertia. Tertius ſtatus, in quo conſiderari poteſt Sancta Clara neceſſario ex duobus aliis conſequitur; videlicet, quod quatenus S. Franciſci Filia, & Sponſa Jeſu Chriſti, addenda eſt tertia Matris Ordinis, quem ipſa inſtituit in Eccleſia, & qui alterius quidem ſpiritum extendit, alteri vero numero carentes peperit Sponſas. Nam tanquam S. Franciſci Filia fuit zeli ipſius cooperatrix ad revocandum in Chriſtiana Religione ſpiritum paupertatis, humilitatis, & pœnitentiæ, & cum illo gloriam hanc partita eſt, ut dum ipſe viros ad Evangelii perfectionem vocat, ipſa ad eamdem puellas arceſſat; ideoque frequentiſſimam inſtituit familiam, quæ Sancti Franciſci ſpiritu animata fortiter, ac ſtrenue amplectitur quidquid in Regulari ſtatu aſperrimum eſt, ac difficillimum. Hoc pacto facta eſt parens infinitæ poſteritatis, quæ in omnia vigebit ſæcula, ſicut in omnia ſe Regna, omneſque fere urbes, & oppida extendit, non ſecus ac Ordo S. Franciſci. Adde his ſicuti per exemplum, quod quis aliis præbet, ille fit pater eorum, quibus procurat vitam gratiæ, vel non mediocrem in ſanctitate progreſſum: glorioſa S. Clara nonne appellanda Mater eſt tot Sanctimonialium, quas deduxit in perfectionis viam; quemadmodum ipſa quoque pro Patre habet Sanctum Franciſcum, qui primus oſtendit illi viam hanc adeo parum cognitam, ac deinceps adeo tritam plurimorum veſtigiis? Ita eſt, animæ Religioſæ, Sanctæ Filiæ parentis ſanctiſſimæ, voſmet dignas hoc nomine præbebitis ſecutæ exemplum quod vobis illa reliquit.

Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate! Sap. 4. Deus, qui Aſſiſii in lucem prodire juſſerat pro maribus exemplar altiſſimæ Evangelicæ perfectionis in magno, & Seraphico Sancto Franciſco, voluit etiam ſimilem proponere ibidem prototypum alteri ſexui, fuitque inſignis Sancta Clara, quæ in eadem urbe orta amplexa eſt idem vitæ genus, atque Inſtitutum. Quæ Sancti Franciſci erat diſcipula, inſtitutis ejuſdem imbuta, omnino ſimilis facta eſt Magiſtro ſuo, ac ſpiritus ſui moderatori. II.

1. Per vitæ ſanctitatem, & praxim maximarum virtutum, videlicet Evangelicæ paupertatis ſecundum ſtrictiorem Obſervantiam, altiſſimæ humilitatis, auſteriſſimæ mortificationis; vel per vitæ genus maxime oppoſitum omnibus placitis mundanæ ſapientiæ.

2. Per inſtitutionem Ordinis ad eamdem perfectionem tendentis; quæ res effecit illam per ſtatum, & vitæ Sanctitatem matrem pulcherrimæ, & maximæ ſobolis, tot videlicet Sanctimonialium, quæ ad illius imitationem ſe devovent cultui ſponſi cæleſtis, quod cum Scriptura nuncupari poteſt pulcra & caſta generatio. *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate!*

Hæc eſt virgo ſapiens, & una de numero prudentum! Verba hæc deſumpta ſunt ex Officio ſanctarum virginum, quas colit Eccleſia. Sapientia, ex D. Thoma, eſt intima, ac profunda cognitio ſenſus rerum pervadens; prudentia vero eſt virtus, quæ efficit ut efficaciſſima adhibeantur remedia ad nobilem finem obtinendum, quem nobiſmet propoſuimus. Admirabilis S. Claræ elogium æquius fieri non poteſt, quam illam exhibendo tanquam unam ex Virginibus, quas Eccleſia recenſet in earum numero, quæ in vita ſua præſetulerunt prudentiam prorſus Chriſtianam ſuperioribus illuſtratam luminibus; quod illi peperit nomen Claræ, ubi primum in lucem edita fuit. Si enim ex Tertulliani ſententia, vera ſapientia III.

pientia

pientia non invenitur, niſi in Chriſtiana Religione; neque alia eſt prudentiæ regula, quam in praxim redigere Evangelicas veritates, quæ ad ſublimiorem ſanctitatis gradum adducit, probaturus ſum glorioſi hujus tituli proprietatem, ſi in S. Clara vobis oſtendero lumina ſapientiæ prorſus divinæ, quæ illi detexerunt.

1. Mundi vanitatem ad eam contemnendam, & relinquendam, ſtatim ac ab ea cognita fuit.

2. Finem, propter quem erat in mundo; ut videlicet ſemetipſam ſanctificaret, ideoque tutiora ſequeretur conſilia, ut ad altiſſimum perfectionis gradum perveniret regularem vitam amplexa.

3. Ut ſuo doceret exemplo, veram ſapientiam eſſe ſapientiam crucis, quæ carnis ſapientiam & ſæculi prudentiam confundit, quia hi ſunt Dei, noſtræque veræ beatitudinis inimici.

IV. Aſſumi pro themate poſſunt verba illa, quæ alias dicta fuerunt Judith: *Erit nomen tuum in numero ſanctorum, & juſtorum.* Judith c. 10. Sapientium eſt, cuilibet rei nomen dare, quod ſit velut naturæ, & perfectionum ſingularum compendium. Sed cum pleraque nomina, quæ imponuntur hominibus ſtatim a nativitate, ut plurimum, nullam habeant rationem cum eo, quod ſunt, vel futuri ſunt temporum decurſu; dicendum eſt, ſortem, aut vota, quæ pro illis fiunt, majorem ſibi vendicare partem, quam humana prudentia, quæ futura nequit proſpicere. Hinc factum, quod licet hiſtoria Sancta, & profana ſuppeditent in nobis magnum utriuſque ſexus mortalium numerum, qui nominum ſuorum auguria impleverunt, toto cælo plures ſint, qui moribus actionibuſque ſuis mentiti ſunt, quod nomen pollicebatur. Quod tamen non prohibuit quominus S. Joannes Chryſoſtomus dixerit, nomina magnum aliquod portendentia eſſe oneroſa, gerentibus enim illa neceſſitatem imponunt eorum nitorem præclaris actionibus, & iis reſpondendi, quæ ſignificant. Mirum igitur non videbitur vobis, ut S. Claræ facturus encomium hoc petam ex nominis ejuſdem ſignificatione; namque juxta fidem Hiſtoricorum vitæ ipſius, Dei Filius, qui eſt increata Sapientia, revelavit matri filiam hanc utero geſtanti futurum, ut pareret lucem, quæ mundum claritate erat repletura; & ideo illam Claram nuncupatam fuiſſe, quæ digniſſime nominis omen explevit.

1. Quia illuſtrata fuit cæleſtibus luminibus, & ſublimioris ſapientiæ claritate, quæ effecit ut omnem contemneret fallacem mundanæ ſapientiæ lucem, amplexa Crucem, & Evangelica in regulari ſtatu conſilia.

2. Quia mox mundum illuſtravit nitore ſuarum virtutum, admirabilibus operibus ſuis, ingenti numero Sanctarum Virginum, quæ illius regimini ſeſe ſubjecerunt, & modo nitent tanquam totidem ſydera in cælo: *Qui ad juſtitiam erudierint multos, fulgebunt ſicut ſtellæ in perpetuas æternitates.*

V. *Prudentes Virgines ornaverunt lampades ſuas, & exierunt obviam ſponſo.* Matth. 25. Hoc æquiſſimum eſſet argumentum, ad colligendam totam Sanctæ Claræ vitam: oſtendere

1. Fidelitatem, qua vocationis ſuæ gratiæ reſpondit, ut occurreret cæleſti Sponſo. Cum enim Deus uſus fuerit S. Franciſci opera, ad ſuadendum huic Sanctæ vitæ genus perfectiſſimum, & ſæculi placitis maxime oppoſitum, quæ illæ ſequuntur virgines, quas Spiritus Sanctus fatuas appellat; illa haud hæſitanter ſecuta eſt arctam viam, quæ ducit ad Deum; ſuperavit omnes obices, qui adverſabantur, & victoriam retulit de omnibus propinquorum ſuorum conatibus non ſecus ac de artibus omnibus, quibus uſi ſunt, ut illam ab incepto deterrerent.

2. Ejus fortitudinem, & conſtantiam in obeundis muneribus ſtatus ſui, & obſervanda ad apicem regula, quam Sanctus illius moderator conſtituit in Ordine ſuo per Inſtitutum ab exemplari omnibus numeris abſolutiſſimo.

3. Gratias, & benedictiones, quas Deus in hunc Ordinem effudit, qui obſervavit, & obſervat adhuc tanta fidelitate, & conſtantia quidquid in Dei ſervitute, religioſaque vita eſt perfectiſſimum.

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde licet haurire copiam ad propoſita argumenta pertractanda, & Auctores, qui de illis agunt.

Scriptores vitæ S. Claræ.

IN Chronicis Ordinis S. Franciſci, legitur vita, virtutes, actiones, miracula Sanctæ Claræ, fuſiori ſtylo, ut inde copia deeſſe nequeat ad Panegyricum exornandum.

Vvadingus in Annalibus Fratrum Minorum eamdem refert vitam; & quidquid ad inſignem hanc Virginem pertinet.

Ribadeneira in flore vitarum Sanctorum ad duodecimam Auguſti diem.

Hermant in Hiſtoria inſtitutionis Ordinum Regularium; *cap.* 36.

P. Croiſet in Aſceticis Exercitationibus pro duodecima Auguſti die, habet compendium vitæ ejuſdem in Panegyrici forma.

P. Novet in vita Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis ad duodecimam Auguſti diem, habet meditationem unius argumenti, ubi celebrat præcipuas Sanctæ hujus virtutes, & gratias, quas accepit a Deo.

Biroat Tomo 3. Panegyricorum ſuorum.

P. Texier in Panegyricis Tomo 2.

Concionatores recentes.

In elogiis hiſtoricis Sanctorum unum adeſt hujus argumenti.

P. le Jeune ex Oratorio, Tomo 5. Sermonum.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Applicationes Biblicæ huic argumento.

Loci.

EGo autem mendicus ſum, & pauper, Dominus ſollicitus eſt mei. Pſalm. 37.

Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. Matth. 19.

Exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Jeſu Chriſti Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam. Philipp. 5.

Si commortui ſumus cum Chriſto, convivemus cum illo; & ſi ſuſtinebimus, & conregnabimus. 2. ad Tim. 2.

Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri J. C. per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ad Galat. 6.

Qui autem Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis. Ibidem.

Hoc ſcientes, quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur corpus peccati, & ultra non ſerviamus peccato. Ad Rom 6.

Semper mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corinth. 4.

Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate. Sap. 4.

Clara eſt, & quæ nunquam marceſcit ſapientia. Sap. 6.

Sapiens eſt animæ ſuæ ſapiens. Eccli. 37.

Hæc eſt virgo ſapiens, & una de numero prudentum. In Offic. SS. Virginum.

Confortatum eſt cor tuum eo quod caſtitatem amaveris; ideo benedicta eris in æternum. Jud. 15.

Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Pſal. 10.

Obſecro vos per miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem &c. Rom. 12.

Exempla, & Figuræ Biblicæ &c.

Palma figura eſt S. Claræ, & Ordinis ejus.

SCriptura Juſtum comparat Palmæ, quæ arbuſtum eſt gracile, repens, non admodum ſpecioſum, cujus cortex aſperum eſt, & quidquid extrinſecus apparet nihil habet jucunditatis, neque præbet indicium utilitatis deinceps inde colligendæ. Sed prout arbor hæc attollitur ſeſe extendit, roboratur ramorum ſuorum magnitudine, lætitiam intuentibus affert; fructus ejus hominum cibus eſt & quidquid ex arbore proficiſcitur ſummam affert utilitatem. Hæc eximia eſt ſimilitudo, quam cujuslibet juſti peculiariter tribuit Scriptura; ſed hæc præſtantiſſima eſt imago S. Claræ, & Ordinis ejus. Quin enim immoremur expendendis omnibus rebus, quibus hæc inſtitui poteſt comparatio, duo tantum noſtro ſufficiunt argumento. Primum hoc eſt, quod in Palma duo veluti ſexus diſtinguuntur; quorum uterque creſcit alter ad alterius invicem umbram, & quorum fecunditas ex mutua veluti affinitate pendet. Quis autem non videt hujus arboris cum S. Clara, Sanctoque Franciſco, in eorum Inſtitutis ſimilitudinem, quorum unum ab altero ducit originem, progreſſum, & perfectionem? Quis neſcit alterum ab altero ſuſtineri? Videlicet S. Claræ inſtitutum omni virtutum genere florere, quatenus rationem habet, & ſimilitudinem cum Sancti Franciſci Inſtituto. Hæ duæ Palmæ ſunt, quæ ſeſe mutuo reſpiciunt, ſuſtinent, & augmentum, atque fecunditatem ſpiritualem inveniunt, in ea ratione, quæ inter utramque intercedit. Ratio altera, quam duo iſti Ordines habent cum hac arbore, hæc eſt, quod, uti diximus, palma cum e terra prodit, aſperum habet corticem, nihil intuentibus affert jucunditatis, & nihil habet, unde quis ſpem valeat concipere illius utilitatis, quam eſt allatura, ex qua quis non videt tanquam in tabula auſteritatem Ordinis, quem S. Clara inſtituit ſecundum alterius exemplar a Sancto Franciſco inſtituti? Extremæ quidem ſpecies rudes ſunt & aſperæ, jejunia, vigiliæ, cilicia, paupertas, mendicitas hactenus inaudita; ſed prout hæ palmæ attolluntur, admiramur earum magnitudinem, & ſpeciem, vim, ac potiſſimum ubertatem; quoniam innumerabilis ferme Virginum, & genere, & virtutibus illuſtrium multitudo omnibus mundi illecebris nuncium mittunt, ut Ordinem hunc amplectantur & ſequantur exemplum Sanctæ Claræ, ut cum voluptate & gaudio veſcantur fructibus, quos felix hæc parit arbor: *Aſcendam in palmam, & apprehendam fructus ejus.* (*Cantic.* 1.)

S. Clara comparatur myſticæ figuræ, quam affert Ezechiel Propheta.

Si temporum ordo ſervaretur, nonne crederemus alium videre Ezechielem in Sanctæ Claræ perſona? Prophetæ huic dixit olim Deus: Fili hominis in medio domus exaſperantis habitas: fac tibi vaſa tranſmigrationis. Perfode tibi parietem, & egredieris per eum: faciem tuam velabis, & non videbis terram: quia portentum dedi te domui Iſrael. Deus hoc ipſum conſilium tradit Sanctæ Claræ per Sanctum Franciſcum

Aſſiſinatem illius moderatorem. Ibi Deus Prophetæ illi præcepit, ut ſibi faceret vaſa tranſmigrationis, effecitque ut hac ſarcina onuſtus ab omni populo videretur: Hic Franciſcus Virgini adoleſcentulæ auctor eſt, ut ſollemni quodam die, quo cœtus hominum in Eccleſia ſunt frequentiores cum mundo muliebri, omnique mundanæ vanitatis ſupellectili Templum ingrederetur. Ibi Propheta Dei parens imperio ſub veſperum domus ſuæ parietem perfodit, & per hiatum a ſe factum egreditur: hic Sancta Virgo ſuos deſerit conſanguineos, & quin per conſuetam egrediatur januam, per aliam jam obſtructam viam ſibi facit. Ibi Propheta ne terram videat velo tegit faciem ſuam, & officioſos nanciſcitur humeros, a quibus elatus fuit: hic Sancta noſtra ſacro obnubitur velo, & officioſam reperit Religioſarum virginum copiam, quæ cereum manu præferentes illam excipiunt, ac tanquam portentum domus Iſrael admirantur: ſed hoc portentum longe majorem ciet admirationem, cum attendimus, illud ſecutas fuiſſe complures Virgines, quæ ſeſe devoverunt Deo, ut illa, mundo abrenuntiantes, & contemnentes ea, quæ in mundo illecebris plena ſunt, & ad fallendum aptiſſima.

S. Clara fortitudine ſuperavit mulieres omnes veteris Teſtamenti.

Admirabilis ſane eſt dexteritas, & fortitudo Jahel, quæ ſoporem immiſit in Siſaram hoſtium imperatorem, eique vitam abſtulit. Nec minorem laudem meretur Sancta, & invicta Judith vidua, quæ clade Holophernis ducis Nabuchodonoſor in hujus exercitum confuſionem, atque terrorem injecit. Neque negandæ ſunt laudes generoſæ illi mulieri, quæ videns Abimelech ad turris oſtium adventantem, tegula in caput ejus demiſſa interemit, hoſtemque conjecit in fugam. Propheta quoque Eliſæus celebrandus eſt, quod cæcitate percuſſit milites Regum Syriæ, eoſque a Samaria coegit recedere; ſed majori admiratione dignum eſt eximium Sanctæ Claræ Virginis factum. Sancta hæc Virgo ex diuturna convaleſcens infirmitate, adhuc imbecillis viribus, ubi audiit Saracenos adventaſſe, ut in Aſceterium impetum facerent, de cubili ad domus januam deferri ſe juſſit, atque ſacra Pyxide manibus arrepta, Salvatori, qui ibi latebat, ea dixit, quæ olim alia in occaſione dixerat David: Ne tradas beſtiis animas confitentes tibi: Exurge, Domine, & judica cauſſam tuam. Sanctæ hujus Virginis confidentia vi inviſibili barbaros in fugam dedit, & hic Angelus carne amictus id obtinuit quod Spiritualis illa mens fecerat in ipſis mundi primordiis, extrudens peccatorem Adam de terreſtri Paradiſo, cujus aditus illi fuerat interdictus.

Novi fœderis arca in S. Claræ manibus longe admirabiliores parit effectus quam Arca veteris Teſtamenti.

Arca quam Sancta noſtra cepit, ut ſeſe barbaris objiceret, non fuit illa quidem veteris Teſtamenti; neque illi pugnandum fuit cum imbelli Idolo Dagon, & cum populo Accaron; ſed cum immani Saracenorum copia longe magis crudelium, quam vetus ille populus cultor idoli. Clangor tubarum, qui ſuperbæ Jericuntis muros evertit, nimis imbecillis fuiſſet ad ſuperandas innumerabiles copias, quæ domum Sanctæ Claræ oppugnarunt. Itaque illa manibus arripuit ſuis Arcam novi fœderis; neque rata eſt ſe repellere poſſe barbaros niſi ſecum haberet Deum exercituum. Neque in irritum ceſſit illius confidentia, & Dominus ille, coram quo fortiſſima quæque infirma ſunt, effecit, ut dicto citius evaneſceret hæc effrænis multitudo ſceleratorum, qui in anteceſſum ſibi victoriam pollicebantur de imbecillitate Sanctarum Virginum, quæ ad Dei ſui præſidium confugerant, tanquam aſylum tutiſſimum, ac invium hominum furori, & impietati. Hi non ſunt illi adoleſcentes, qui cæcitate percuſſerunt turbam Sodomitarum, quibus major cæcitas erat, & qui inauditæ libidini ſuæ ſatisfacere conabantur; Sed ſupremus Angelorum, hominumque Dominus eſt, qui diſſipat, confundit, evertit milites crudeles, & impudicos, qui non patitur, ut Virginum ſibi dicatarum puritati labes ulla inferatur.

Perfecta ſimilitudo S. Claræ cum S. Franciſco.

Sicuti audito nomine S. Franciſci Aſſiſinatis oculis noſtris ſeſe offert Evangelium in compendium redactum in ejus perſona, vita, & regula: Evangelica paupertas, perfecta rerum omnium abdicatio, vita mortificationum, & cruciatuum, amor abjectionum, & humiliationum, verbo, characteres mitiſſimi imaginis Jeſu Chriſti exhibentur tanquam ſpectaculum omnibus hominibus, & ut ita dicam, in meliorem proferuntur lucem, ad illiciendos Orbis Chriſtiani oculos ſeſe in mentibus noſtris imprimentes: hoc ipſum dicere poſſumus de illuſtri Virgine Sancta Clara. Sanctus ille Patriarcha, in Eccleſia celeberrimus, mihi ſimilis videtur innocenti victimæ, quæ clavis affixa Cruci Salvatoris per unionem perfectam recepit impreſſionem omnium lineamentorum, quæ in hoc illum efficiunt Filio Dei ſimilem. Ut autem nobis conſtet de perfecta ſimilitudine incomparabilis Claræ cum hoc Seraphim incarnato, ſatis eſt, ut attentius illam inſpiciamus. Neque opus eſt, ut utrumque conferamus, ut mentem meam vobis explicem, & oculis veſtris tales exhibeam, alioquin oporteret utriuſque ſimul elogium vobis proponere. In hoc igitur immorabor, ut vobis oſtendam, eximias utriuſque virtutes eaſdem fuiſſe; præcipuum S. Claræ, non ſecus ac Sancti Franciſci conſilium fuiſſe ſeſe Salvatoris exemplo conformare, ac in ſe ipſis quantum fieri poſſet ad vivum Jeſu Chriſti Crucifixi imaginem exhibere. Eorum mentes, ſenſus, annihilatio, ſolitudinis amor, mortificationes, & cruces adeo perfectam habuere ſimilitudinem, ac tantam conformitatem, ut ſi Patriarcha Franciſcus ſimillima fuit imago Filii Dei crucifixi; S. Clara Virgo imago abſolutiſſima fuerit, & Patris ſui S. Franciſci, & Salvatoris ejuſdem.

Applicationes quorumdam Scripturæ locorum huic argumento.

S. Clara perfecte in ſemet expreſſit eminentiores S. Franciſci virtutes.

IMitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. Ad Phil. 3. Ita hortabatur Apoſtolus illos, quos Evangelio pepererat, ut ſuarum virtutum fierent imitatores, quemadmodum ipſe Dei filium imitabatur; verbis his ſignificans, exempla, quæ nimis fulgida videri poterant in Salvatoris perſona, fieri poſſe, ut in ipſo conſpecta facilius homines imitarentur. Ita Patriarchæ Regularium propoſiti ſunt Regularibus in exemplum, qui peculiari neceſſitate mores ſuos formare tenentur ſecundum Patrum ſuorum normam. Tales erant, quos S. Franciſcus habebat ſermones ad fratres ſuos, ſed quos fideliter exercuit præſtantiſſima ejus imitatrix S. Clara, quæ abſolutiſsime in ipſa expreſsit omnia magni hujus Patriarchæ lineamenta. Nonne diceres, actiones, oris habitum, motuſque omnes Sancti illius Viri de Patre in Filiam migraſſe? Videt S. Franciſcum non ſolum omnibus in occaſionibus humilitati ſtudere, verum etiam ſeſe nequiſsimum peccatorum omnium, ac noviſſimum appellare; atque humilitatem ſuam in nomen uſque ſuum extendere, abrenuntiando omnibus qualitatibus, quæ illi gloriam parere poſſunt. Ne reſpiciamus ultra magnum hunc S. Virum in ſe ipſo, ſed in eximia ejus filia; ibi omnia videbimus Patris veſtigia. Hæc illius virtutes ad unguem eſt imitata, hæ in illius corde ſunt, ut ſe ipſam deſpiciat, in manibus, ut Sororibus omnibus ſerviat. Imitatur Sanctum hunc in verbis ſe ipſam contemnens; renuit Abbatiſſæ titulum, adeo ſancta pertinacia, ut opus fuerit S. Franciſci juſſu, nolente ipſa hunc excipere titulum auctoritatis, niſi ex cauſſa obedientiæ. Deprehendit illa in S. Franciſco, in peculiari vita ejus, & Ordinis regula paupertatem, quæ miraculum ſapit; hanc eamdem paupertatem exprimit in ſuo Inſtituto tanto cum rigore, ut Summus Pontifex arbitratus hoc vitæ genus ferendum non eſſe, voti diſpenſationem eidem exhibeat, quin tamen eadem ipſa ullo in ſenſu uti voluerit.

Multæ filiæ congregaverunt divitias; tu ſupergreſſa es univerſas. Prov. 3. Profecto S. Claræ nimiæ non tribuuntur laudes, ſi illa plures virgines ſupergreſſa dicatur. Cum enim hinc quidem Jeſus Chriſtus doceat multas eſſe manſiones in domo Patris Cæleſtis, hoc manſionum diſcrimen non niſi ex meritorum diſcrimine proficiſcitur; inde vero cum inveniantur virtutes aliis virtutibus palam præſtantiores, ita ut juſtitiæ ordo minime lædatur, ſi illæ præferantur: hoc non eſt S. Claram cum aliarum detrimento laudare, cum dicimus hanc ſuperaſſe quamplurimas Virgines, quæ multas divitias congregaverunt. Etenim Sanctæ hujus virtutes adeo excelluere, ut Virginem hanc præ ceteris attollant, ſociiſque ſuis merito præferant: *Multæ filiæ congregaverunt divitias, tu ſupergreſſa es univerſas.* Nulla igitur hic inſtituitur odioſa comparatio neque per imprudentem zelum, neque per pietatem præoccupatam, S. Claræ meritum ita ſuperius eſt, ut ſufficiat illam ex nomine appellare, ut vobis ingens virtutis illius præbeatur conceptus. Illa a teneris unguiculis Evangelicam perfectionem amplexata eſt: Cogitate illam vel in magno hoc paupertatis amore, vel in hac orationis ſublimitate, vel in hoc voluntario ſacrificio, quod offert Deo puritatis corporis ſui, videbitis illam per recentes, & minime communes vias ad ſanctitatis apicem perveniſſe. *Multæ filiæ &c.* *Confiteor, tibi, Domine Deus, Rex cæli, & terræ, quia abſcondiſti hæc a ſapientibus, & revelaſti ea parvulis.* Matt. 11.

Cognitiones ſublimes S. Claræ mundi ſapientibus negatæ.

Magno eſſe præditum ingenio eſt, illud in maximis tantum rebus occupare; e contra autem mediocri, illud in mediocribus tantum objectis exercere. Hæc deplorabilis eſt ſors omnium ſæculi prudentum, qui præſentibus tantum inhærent: felix autem animarum, quæ ſeſe Deo devoverent ſors eſt, de Deo uno occupari. Magnum igitur erat S. Claræ ingenium cognitionum, & luminum magnitudine divinitus illuſtratum. Verum eſt ſimplicitatem fuiſſe hujus Virginis Chriſtianæ partem, illam Dei tantum voluntatem didiciſſe, ut eam ſequeretur; illam credidiſse, ſatis eſse ut ſibi humilis eſset, & docilis; illam ſeſe inter cancellos audiendi, non autem erudiendi; obediendi, non autem jubendi continuiſse: & profecto per hanc ipſam ſimplicitatem, atque humilitatem profundam pervenit ad ſublimes cognitiones myſteriorum, quæ in chriſtiana religione ſunt maxima caligine involuta. Hæc illa myſteria ſunt, quæ Deus parvulis revelavit, quæ abſcondit ſapientibus mundi, & quæ ſimplicibus communicavit. *Confiteor tibi, Pater, Rex Cæli, & terræ, quia abſcondiſti hæc a ſapientibus, & revelaſti ea parvulis.*

S. Clara non ſecus atque Eccleſia fuit ſimul mater, & virgo.

Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate! Sap. 4. Quam ſpecioſa eſt in generatione ſua! & quot claritates oboriuntur in filiorum ejus nativitate! Hæ ſunt prærogativæ maternitatis Eccleſiæ, cujus fecunditas in filiorum ſuorum generatione eo admirabilior eſt, quod imago eſt matrum omnium, & non ceſsat virginem eſse, licet ſit omnium fidelium mater. Duplicem hanc prærogativam virginitatis, & fecunditatis inſtauravit Deus in S. Clara per Ordinis ejuſdem inſtitutionem. Quænam miracula operatus eſt Deus, ut Eccleſiam fidelium matrem conſtitueret? Fecunditatem ejus eduxit ex qualitatibus prorſus oppoſitis, & quæ illam vel prohibere poterant, vel tollere: *Virgo eſt caſtitate, mater eſt prole,* S. Ambroſius ait. Et ſane quid magis oppoſitum maternitati, quam virginitas? Tamen utroque hoc titulo decoratur Eccleſia: virgo eſt morum puritate, mater eſt generatione filiorum, quos

Salvatori ſponſo ſuo parit. S. Clara tamquam Inſtitutrix Sanctimonialium Sancti Franciſci mundum illuſtravit ſanctitate multitudinis innumerabilis Virginum, quæ floruerunt in Ordine ſuo, & quarum auſteritas vitæ, arcta paupertas, exacta obſervantia, morum integritas jure nobis injicit ſtuporem, efficitque, ut cum admiratione dicamus: *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate! immortalis eſt enim memoria illius & apud Deum nota eſt, & apud homines.*

Quomodo prævenit Deus S. Claram in benedictionibus dulcedinis?

Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Pſ. 10. Duo benedictionum Dei genera, quas Spiritus Sanctus in Scripturis appellat modo benedictiones dulcedinis, modo benedictiones fecunditatis, ſunt inſtar remunerationum, quas in hoc etiam mundo concedit Deus delectis quibuſdam hominibus, quos vult ad eminentem perfectionis gradum attollere. Benedictiones dulcedinis, quæ in ipſa licet vitæ auſteritate, ac plerorumque mortalium perſecutione tribuunt tantum lætitiæ, & conſolationis, quantum illis eſt mortificationis, & doloris. Benedictiones fecunditatis, quæ in ipſo etiam virginitatis voto illis conferunt tot, vel etiam plures ſpirituales filios, quam quot ex ſancto, ac felici conjugio quilibet ſperare poteſt. Illuſtrem S. Claram a Deo abunde utroque hoc conſolationis genere cumulatam videmus; etenim licet illa admirabilibus mortificationibus affligeret corpus ſuum, licet aſſiduis ſe ipſam vigiliis torqueret, tot tantiſque benedictionibus dulcedinis eam cumulavit, ut cruces, laboreſque ſui illi ſuaves fierent, ac jucundi; & licet virginitatis votum, a teneris uſque annis emiſiſſet, quod ad illius tantum perſonam referri videbatur; eam tanta fecunditatis gratia replevit, ut multitudo filiarum ejus, & numero, & fulgore cæli ſyderibus poſſit comparari.

S. Clara fuit ex numero virginum prudentum.

Ornaverunt lampades ſuas, & exierunt obviam ſponſo. Matth. 2. S. Clara fuit ex numero Virginum prudentum, quæ cum paratas haberent lampades ſuas, obviam proceſſerunt Sponſo; Semper vigilans, ſemper ad illum expectandum intenta, manibus ſuis lucernam geſtabat illi occurſura, & futura ex primis, quæ illum agnoſcerent, ſociiſque indigitarent. Dederat Deus Sanctæ huic ſpiritum cæleſtibus intentum, ac terrenis rebus expeditum. Ornaverat illam ſolido judicio, quod rerum ſpecies, & imagines minime fallerent, neque ſibi fucum fieri ſineret vel oris habitu ad virtutem compoſito, neque affectata eloquentia; quæ ut plurimum ſunt excidio incertis, nutantibuſque animabus. Secernebat illa palam Angelum lucis ab Angelo tenebrarum. Cor illi rectum erat, minime par, ut ſe alio quocumque objecto allici pateretur, quam eo, quod profecto erat amabile; & animus, quem nihil poterat deterrere, cum de gloria Dei, & ſalute proximi ageretur. Cum illi perſuaſum eſſet, Dei cognitionem veram eſſe ad Sanctum amorem viam, expiavit quidquid terrenum, aut pingue ſuis in ſenſibus ineſſe poterat, ut ad ſublimem illum perfectionis gradum aſſurgeret, ubi fidelis anima non alia videtur ali eſca, niſi amore perfectiſſimo.

Non judicavi me ſcire aliquid inter vos, niſi Jeſum Chriſtum, & hunc Crucifixum. 1. ad Cor. 2. S. Clara a S. Franciſco edocta, qui non aliud ſcire cupiebat quam J. C. crucifixum, in eximii hujus Præceptoris ſchola didicit, omnem ſcientiam ad ſacrum Crucis myſterium referre. Itaque ad Crucifixi pedes de Religionis officiis ſeſe erudiebat. Ibi contemplans Incarnationis Myſterium ſeſe cum Jeſu Chriſto annihilabat. Ad Crucifixi pedes in illius miſericordia ſperare, juſtitiam ejus metuere, benefacta cognoſcere, novaſque gratias petere docebatur, ut ſemper magis magiſque in ſancto ejuſdem amore ſeſe confirmaret. Cum Sancta hæc ſeſe penitus exinaniret coram Salvatore, qui ſuprema Caritas eſt, inde incenſa egrediebatur, ſemper inſtaurans deſiderium ſemet Jeſu Chriſto perfecte conformem reddendi. Salvator autem in Sanctæ hujus corde altas, vividaſque peperit impreſſiones; & illa omnes didicit Crucis dimenſiones, altitudinem, & profunditatem, latitudinem, & extenſionem illius. Ardore tanto Jeſu Chriſti paupertatem amavit, quanto alii theſauros; & magnum ſe lucrum facturam cenſuit, omnia bona relinquere, ut Evangelicam hanc ſibi compararet Margaritam, quæ in æternum divitem facit eum, qui illius pretium agnoſcit, & nihil intentatum relinquit, ut illam poſſideat.

Profunda S. Claræ humilitas novas ſemper gratias illi promeruit.

Deus humilibus dat gratiam. 1. Petri 5. Non ita facile verbis complecti poſſumus quantum S. Claræ ſua profuerit humilitas, ut proficeret in cognitione, & amore Dei; cum jam illi perſuaſum eſſet, Sanctum Spiritum uberiores ſuas gratias effundere habita ratione humilitatis eorum, qui eminentem virtutem hanc profitentur. Non credebat illa Cæleſtes gratias, quibus effuſius in dies ſingulos cumulabatur, eſſe virtutis ſuæ remunerationem; immo credebat potius hoc eſſe infirmitatis ſuæ argumentum; quaſi cognoviſſet Deus, illam hujuſmodi ſubſidiis indigere ut in officio ſeſe contineret. Si Deus illam ad orationis, atque extaſum ſublimitatem attollit; fatetur perfectionem nequaquam ſitam eſſe in hujuſmodi favoribus, neque in cognitionibus minime vulgaribus; ſed in perfecta divinæ voluntati ſubmiſſione, in jugi obedientia præceptis illius, in profundiſſima humilitate. Procul abhorrens ab animabus quas ſecreta vanitas inflat, quæ pietatem ſuam inſignire quærunt; quæ quidquid imaginantur, veritates exiſtimant ſibi præ omnibus divinitus revelatas; abhorrens ab earum conſuetudine, quæ oſtentare cupiunt, ſe divinis favoribus cumulari, quæ pietatem in negotium vertunt, & artem, qua facile ſibi ad victum neceſſaria valeant comparare, in qua non ſecus ac in aliis ut omnia bene vertant adnitendum eſt; anima hæc magna ſubtili hoc veneno ſe infici paſſa non eſt. Nihil adeo expavit, quam ne fieret ſæculo ſuo ſpectaculum; ſumma pollebat induſtria in noxis ſuis aperiendis, & ſingularibus, quibus a Deo afficiebatur, gratiis celandis. Mirum ergo eſſe non debet, ſi placeret Deo, Sanctam hanc incomparabilibus, ſemperque recentibus donis cumulare, quandoquidem ille ſe familiarius humilibus communicare oblectatur.

Amor, quo S. Clara auſteritates amplectabatur ſecreta eſt mollitiei noſtræ exprobratio.

Mortificationem Jeſu Chriſti in corpore noſtro circumferentes. Ad Cor. 2. Mortificationes a Chriſtianorum vita nequeunt ſeparari. Dei Filius omnes ad pœnitentiam vocat, & ignorat illos, qui non ſemper circumferent in corporibus ſuis pœnitentiæ ejuſdem argumenta. Munus hoc S. Clara ad perfectionis apicem adimplevit; immodicæ quippe illius mortificationes non minus admirabiles ſunt, quam ſumma ejus paupertas. Hæc incomparabilis Virgo pro lectulo nudam habuit humum. Miſcebat cum lacrimis panem ſuum juxta Regii Pſaltis verba: *Cinerem tamquam panem manducabam; & potum meum cum fletu miſcebam,* (*Pſ.* 101.) Ejus jejunia potius erant conſueta refectio, cum parum cibi, ad eam ſuſtentandam ſufficeret. Nonne ſuperiori opus erat imperio, ut jugem auſteritatum ſuarum exceſſum remitteret? Semper violentis afflictata malis ad annos viginti, & ſemper recentes ſitiens tribulationes; ſemper infirmitatibus obruta, per exinanitionem corporis attriti, & effœti vigiliis, abſtinentiis, aliiſque auſteritatibus, quas in ſemet exercebat, & ſemper ſuper ſuas infirmitates ſe attollens, ex quibus ipſis vim, animumque hauriebat, dicens cum S. Paulo, *cum infirmor, tunc potens ſio*; neque alia de re gloriabatur, niſi quod circumferret ſigna vulnerum Salvatoris. *Semper mortificationem Jeſu Chriſti in corpore circumferentes.* Verum quomodonam conciliari poteſt oraculum illud, quod in nobis jugem expedit pœnitentiam, & magnæ Sanctæ hujus exemplum cum adeo ſollicita perquiſitione commodorum vitæ præſentis, omnium voluptatum, & vanitatum ſæculi? cum hac exquiſita in conviviis mollitie, cum hac in morbis impatientia? cum hac jugi cura ſatisfaciendi appetitibus, ſtudiis, craſſioribuſque cupiditatibus noſtris? cum tanto earum rerum odio, quæ minimum nobis incommodare poſſunt? cum diſpenſationibus, quas extorquemus a Superioribus, ne noſmet abſtineamus? cum hoc futili, ac fictitio timore officiendi valetudini noſtræ? Quomodo conciliari poteſt vita adeo damnabilis cum vita Sanctæ, cujus hodie laudes celebramus? Sed quomodo illam cum eodem conciliabitis Evangelio, quo jubemur *Mortificationem Jeſu Chriſti in corpore circumferre.*

Proprius S. Claræ character eſt amor Crucis.

Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ad Gal. 6. In S. Claræ elogio iiſdem uti poſſumus verbis quæ Gentium Apoſtolus dicebat fidelibus quos per Evangelii prædicationem J. C. pepererat: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Certum eſt enim, ſi propius ad examen revocare volueritis, quinam extiterit Sanctæ Claræ ſpiritus, invenietis cor illius ita Jeſu Chriſti amore percitum, ut ſtudium Crucis ſibi tamquam jugem occupationem aſſumpſerit. Hinc illa omnes tanquam ex uberi fonte virtutes hauſit; & hic character eſt plerarumque Virginum, quæ religioſos ordines inſtituerunt. Si S. Scholaſticæ ſpiritus eſt ſpiritus ſolitudinis; ſi ſpiritus S. Thereſiæ ſpiritus eſt orationis, & aſſiduæ unionis cum Deo; Si ſpiritus S. Urſulæ ſpiritus eſt Caritatis erga proximum; ſi ſpiritus S. Catherinæ Senenſis ſpiritus eſt zeli pro ſalute animarum; dicere poſſumus S. Claram, cum animata fuerit ſpiritu Crucis, meliorem præ ceteris partem obtinuiſſe; quoniam in hac ſchola guſtavit ſolitudinem, ac receſſum, in quo Jeſus Chriſtus erat in Cruce a Patre etiam derelictus. Ibi perpetuo adhæſit Salvatori prolixa cruciatuum ejus meditatione. Ibi didicit quo amore diligendus ſit proximus, quem Jeſus Chriſtus tanta dilectione fuerat proſecutus. Ibi denique concepit ardentiſſimum ſalutis animarum votum, quæ toto Dei hominis facti ſanguine redemptæ fuerunt.

Duos habemus teſtes prorſus oppoſitos; ſed utrumque irreprehenſibilē mortificationum S. Claræ, alterum Crucis inimicum S. Franciſcum, & Satanas.

Obſecro vos per Miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem. Ad Rom. 12. Arduum eſſet oſtendere modum, quo incomparabilis S. Clara corpus ſuum mortificabat; quippe ita latebat in ſolitudine, ac mundo erat ignota, ut non niſi conjectando quidquam afferre poſſemus. Sed ecce duo teſtes authentici, atque irreprehenſibiles, qui certiſſima nobis præbent argumenta. Prior erit Seraphicus S. Franciſcus, qui videns ſæviſſimas auſteritates, quibus Sancta noſtra corpus ſuum torquebat, juſſit illam nonnihil de earum violentia remittere. Num dixeris fidei conſonum non eſſe, quod S. Claræ auſteritates modum exceſſerint; quandoquidem magnus ille Sanctus vir Crucis, pœnitentiæ, & auſteritatum omnium amantiſſimus, illas laxandas eſſe cenſuit? Quid magnus hic Sanctus, qui nihil niſi Cruces optabat, qui ab ipſius Dei manu, tanquam incomparabile beneficium, ſacra illius ſtigmata acceperat, & qui omne bonum ſuum in mortificationibus conſtituebat, immodicas Sanctæ Virginis noſtræ mortificationes putat? Dicendum eſt igitur, illas modum exceſſiſſe. Alterum teſtimonium, de quo minus adhuc dubitandum eſt, quam de illo Sancti Patriarchæ crucis amantiſſimi a Crucis inimiciſſimo proficiſcitur, ipſo dæmone. Subdolus hic ſpiritus, ſemperque nocendo, ac vorando paratus, in Angelum lucis perſonatus, verum ob longe alium finem ſeſe obtulit

tulit die quadam Sanctæ, cujus nimias auſteritates redarguit, iiſque modum adhibere juſſit. Cur, inquit verſutiſſimus, cur tot effundis lacrimas; Periculum ſubis ocolorum aciem amittendi, ut deinceps minime valeas recitare officium, quod teneris, & præeſse Aſceterio tuo, in præſentiarum magis, quam ante opera tua indigenti. Alia quælibet virgo minus auſtera, & magis delicata, vel cui erga crucem minus amoris ineſset, nonne ſimulata inimici communis caritate fuiſset decepta? Facili negotio tentationem hanc monitum interpretari potuiſset; idque eo magis, quia veritati, rationi, rectiſque boni ſenſus regulis conforme videbatur. Proculdubio, ut oculis parceret, abſtinendum erat a lacrimis. Verum ad hæc quid Sancta Virgo? Cognoſcens monitum hoc ab inimico communi proficiſci, dixit illi; malo equidem oculorum jacturam facere quam vel unam lacrimulam imminuere ex iis, quas Salvatoris mei caritati debeo. Sicuti oculos uni illi ſervo; ita libenter eorum jacturam patiar; & fortaſse oculis ejus jucundior ero, cum propter illius amorem cæca fuero, & cor meum non ultra ſenſuum exteriorum motibus avocatum, totum omnino ſuo amori adhærebit.

PARAGRAPHUS IV.

Sanctorum Patrum, aliorumque loci, qui ad hoc pertinere poſſunt argumentum.

QUæ vitam Angelorum elegiſti, & in eorum choris annumeraris, ita puritatem ſerva, ut numquam deſcendas ad vitam carnis. S. Greg. Naz. Orat. 8.

Felix conſcientia, & beata virginitas, in cujus corde nullus alterius amor, quam Chriſti invenitur. S. Hieron. Epiſt. ad Fab.

Caſtus ille eſt, qui amorem amore excludit, ignemque igne Sancti ſpiritus extinxit. Aug. ſermon. de Tempore.

Quod futuri ſumus jam vos eſſe cœpiſtis (virgines) vos Reſurrectionis gloriam in hoc ſæculo jam tenetis, per ſæculum ſine ſæculi contagione tranſiſtis, cum caſtæ preſervatis, ac Virgines, Angelis Dei eſtis æquales. S. Cypr. de habit. Virginum.

Quis humano ingenio poſſet comprehendere eam virtutem, quam nec natura ſuis legibus incluſit? aut quis naturali voce complecti, quod ſupra uſum naturæ ſit? De cælo acceſſivit, quod imitetur in terris. S. Ambroſ. lib. 1. de Virg.

Unde tibi hic titulus immortalis gloriæ, ut ejus poſſit eſſe ſponſa, in quem deſiderant Angeli proſpicere? S. Bernardus.

Fecunda humilitas parturit. Salvianus.

Virgo eſt caſtitate, mater eſt &c. S. Ambroſius.

Paupertatem Dei Filius concupiſcens deſcendit e Cælo, ut eam ſibi eligat, & vobis ſua quoque æſtimatione faciat pretioſam. S. Bernard. in Vig. Nativ.

Hoc eſt opus noſtrum in hac vita, actiones carnis ſpiritu mortificare quotidie, affligere, minuere, frænare, interimere, hæc eſt actio noſtra, hæc eſt militia noſtra. S. Climacus ſermone 13. de verbis Domini.

Beatus, qui poſt illa non abiit, quæ poſſeſſa onerant, amata inquinant, amiſſa cruciant, an non potius cum honore ea ſpernes, quæ cum dolore perdis? S. Bernardus Epiſtola 10.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia depromi valeat in hoc argumento.

S. Clara, uti S. Franciſcus amat ſolitudinē, tenebras, humilitatē.

UT ſciamus quinam extiterit magni, & Seraphici S. Franciſci Spiritus, videamus quanam in re potiſſimum enituerit. Proprius Sanctitatis ejus character fuit integra oppoſitio ſpiritui mundi hujus, fuit ſummus amor humilitatis, irreconciliabilis horror mundanæ gloriæ, fuga honoris, & famæ, in qua mundi ſectatores felicitatis ſuæ apicem conſtituunt; fuit amor ſolitudinis, paupertatis, contemptus, humiliationum, & Crucis. Verum ne obſtupeſcite; S. enim Patriarcha ſpiritum habebat ſpiritui hujus mundi prorſus oppoſitum; & hunc eumdem ipſe dilectiſſimæ filiæ S. Claræ inſpiravit. Sanctæ hujus Virginis cor iiſdem ferme ſenſibus percitum erat ac Patris ejus; nonniſi contemptibus fruebatur, paſcebatur humiliationibus, & quamvis nomen ſuum nomen eſſet lucis, caligine tantum, tenebriſque gaudebat, quia ſecundum Apoſtoli verbum, vitam abſconditam in Jeſu Chriſto Crucifixo ducere ſtatuerat. *Vita noſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.*

Fideles eſſe debemus vocationi noſtræ & S. Claram imitari.

Quod arbori radix eſt, quod nautis acus magnetica, quod ædificio fundamentum, id vocatio eſt ei, quam amplectimur vitæ rationi: Sine radice arbor numquam ferret fructus, qui matureſcerent; ſine acu magnetica navis fluctibus agitata nonniſi ſumma cum difficultate per ignotas vias perveniret in portum, quem petit; & ſi fundamentum ruinam faceret, quomodonam ſuperpoſitum ædificium diutius ſubſiſteret? Dei igitur eſt vocare, noſtrum eſt vocantem ſequi. Dei eſt eum nobis indigitare ſtatum vitæ ubi nos ſibi deſervire cupit; noſtrum eſt cum humilitate, celerique obedientia ſtatum eumdem amplecti. Sed quidquid adnitamur, numquam hoc efficiemus eodem zelo, eadem pietate, promptitudine, alacritate, fidelitate, qua S. Clara. Itaque eam nobis proponere debemus tamquam Virginem, quam Deus ad altiorem perfectionis gradum præ aliis attollere cupiens, deduxit per vias perfectiſſimas.

De paupertate S. Claræ.

Paupertas Evangelica virtus eſt, quæ omnes decet ſtatus, ſed modo procul alio. Illi, qui in ſæculo vivunt, tenentur animum a terræ bonis abſtrahere, & divitiarum congerendarum cupiditatem moderari. Ita Apoſtolus Chriſtianos alloquens, non autem Regulares ait: illos, qui poſſident bona, animo ita affectos eſſe oportere, quaſi illa non poſſiderent. Hæc Evangelica paupertas jubet, fidelem ea omnia amovere, quæ vanitatem ſapiunt, & chriſtianam modeſtiam lædunt: utpote contraria promiſſionibus, quibus in Baptiſmo recepit, ſe pompis hujus ſæculi abrenuntiaturum; illum jubet bona ſua in rectum convertere, abuſum reparare, & ea prævertere pericula, quibus nos objiciunt. Sed quod ad religioſam pertinet paupertatem nemo unus ignorat, hanc in eo poſitam eſſe, ut omnino bonis mundi hujus, quæcumque tandem illa ſint, nuncius mittatur, ut nihil tanquam proprium habeatur; ut de re nulla diſponatur; & quin iſtic immorer in ea quæſtione inter Theologos ſæpius agitata; utrum S. Franciſci Ordo melius, quam reliqui extremam hanc obſervent paupertatem; non vereor aſſerere, illuſtrem S. Claram, Ordinemque illius, non minimum Eccleſiæ decus ſemper ſervaſſe, & in præſentiarum adhuc ſervare in ſublimi perfectionis gradu hanc Evangelicam paupertatem.

De S. Claræ obedientia.

Non deſunt animæ puſillæ ac infirmæ, quæ putant, niſi plurimas exercuerint auſteritates, futurum ut aliquando poſſit Deus illis exprobrare, opera earum nequaquam eſſe plena, & nihil eas feciſſe, quod ipſi eſſe poſſit acceptum. Sed ne animum deſpondeatis, fideles animæ; multum operamini, ſi obeditis. Satis frequens hic error percrebuit, Deo placere id quod magis nitet, & magis laudatur. Maxima animæ perfectio eſt deliteſcere, & ſeſe intra officii ſui cancellos continere. Hoc late perſuaſum erat Virgini, cujus encomium celebramus: Hæc ſemper ad ſummum perfectionis apicem evadere adniſa eſt, cumque illi perſuaſum eſſet, in via hac nitorem non longe abeſſe a periculo, ſemper & in omnibus Patri ſuo S. Franciſco paruit, & ſublimem hanc obedientiæ virtutem ita exercuit, ut tunc etiam cum imperare poſſet, quatenus Superior, & Abbatiſſa, credidit ſe nihil boni, vel perfecti facere poſse, niſi ab hoc Sancto Patriarcha cepiſset & conſilium & imperium.

Quam devotionis ſpeciem S. Clara filias docuerit.

Si qui ſunt, qui inſpirare velint devotionis praxim, hi nonniſi ea, quæ ſunt auſteriſſima proponunt. Simul exhibenda eſt & ſuavitas, quæ auſteritatem comitatur, & gaudium rectæ conſcientiæ, pax cordis Deo adhærentis, felicitas ejus, qui in ſemet perfectum habet imperium. Cum igitur aliquem ad pie vivendi genus conaris illicere, hoc primum præceptum tradendum eſt; oſtendendam illi eſſe illuſionem terrenorum bonorum; hæc inania eſſe, ac ſuperficialia, eaque nullo pacto poſſe noſtris deſideriis ſatisfacere. Hoc pacto leni, & ad animos conciliandos apto, S. Clara tot ſanctas animas ad Dei cultum perduxit. Tantum aberat, quod illis exhiberet devotionem ſub ſpecie auſteritatis, & aſperitatis; ut licet illis oſtenderet, quam arduum, ac difficile ſit a terræ bonis animum divellere, & infringere vincula, per quæ mundo inhæremus; tamen non celaverit illas ſuavitates, ac delicias, quibus perfruuntur animæ generoſæ, quæ poſtquam ſtrenue primos ſuperarunt obices, ut mundo vale dicerent extremum, certæ conſilii Deum ſequuntur, & uni illi adhærent. Hac igitur S. Claræ indulgentia illectæ fuerunt tot nobiles virgines, ut illius ſequerentur exemplum, ac ſeſe illi ſubjicerent.

Superioris qualitas Sanctis fuit ſemper oneroſa, præſertim vero S. Claræ.

Sancti ſemper veriti ſunt, ne animabus regendis præficerentur; ac ſemper Superioris dignitatem, ubi hanc ſibi deferri velle intelligebant, ſpectarunt tamquam graviſſimam ſervitutem ſibi obeundam. Honores profecto ſunt onera; longe majorem ſpiritus ſubmiſsionem inquirunt in iis, qui eos ſuſtinent, quam in iis, qui eorum regimini ſubjiciuntur; & Superior, qui munere ſuo cupit defungi, paret potius, quam imperet. Variæ eorum qui ſubſunt, affectiones, varia ſtudia, temperamenta, infirmitates, quæ ab homine ſeparari minime poſſunt; inconſtantia, quæ ejuſdem pars eſt & quæ illum diutius in ſtatu ſuo permanere non ſinit, cogunt Superiorem, ut quodcumque formæ genus induat. Sanctæ Claræ omnino perſuaſum erat munus hoc ſibi fore oneroſum; & humilitas ejus, qua ſe ipſam intuebatur tamquam ſororum noviſsimam, efficiebat, ut Abbatiſſæ dignitas illi nequaquam eſſet ferenda. Mirum in modum ſe exercuit, ut hoc ſe munere abdicaret, atque ſe illi obeundo nequaquam parem oſtenderet. Sed maluit Sanctus Franciſcus Sororum omnium rationibus aures adhibere, quam illius, & licet invitam in Superioris officio confirmavit.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, recentibuſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Ortus, educatio, & virtutes S. Claræ, antequam religionem ingrederetur.

NOn deſunt certi teſtes, Sanctæ Claræ Matrem dum ventrem ferret, Deoque commendaret pignus, quod ſinu gerebat, vocem audiviſſe, ſibi nunciantem, ſe pariturum lumen, quod terram univerſam illuſtraret; ex quo factum eſt, ut pia mater filiæ Claræ nomen imponeret. Eventus quam primum probavit vaticinium. Hæc puella ab ipſis incunabulis Salvatoris gratia præventa ſtatim ſpecimen dedit, ex eo quod in ultima erat pueritia, & quid aliquando eſſet futura. Nullus umquam fuit minus puer. Pietas ejus rationem prævertit; oratio erat illi loco omnium ſolatiorum; nunquam in cubi-

cubiculo inventa eſt, niſi flexis genibus, & deficiente corolla deprecatoria, lapillis aliquot utebatur ad numerandas Roſarii preces. Summa illius erga Reginam virginum pietas, extremum illi inſpiravit amorem puritatis. Virtus hæc partem characteris ejus conſtituit. Caritas ejus præſertim erga pauperes ſæpe cauſsa erat, ut licet adhuc infans pauperibus ſemper majorem erogaret partem earum omnium, quæ ſibi dabantur. Pietate ejus cum ætate creſcente ſimul etiam mundi horror creſcebat. Ludi, ornatus, ſolatia puerorum ſæculi ſemper ab illius guſtu abhorruerunt. Omnes ejus affectiones, ac voluptates ſolitudinem quærebant; cumque teneretur ornata incedere, ſicut nobiles decet puellas, cincinni, ornamenta, totuſque mundus muliebris erat illi quædam ſupplicii ſpecies, & non dubie liquebat, has nugas illi negotium faceſſere. Cum inter pares ætate, atque conditione, reliquis oris elegantia, ac nitore præſtaret, præſtitit multo magis nativa modeſtia. Hanc libenter piæ adoleſcentulæ ſibi imitandam proponebant, ſæculi vero mulieres tanquam virtutis prodigium admirabantur. Tunc pluribus incipiebat uti mortificationibus; ſæpe ſub ſericis pretioſiſque indumentis aſperum geſtabat cilicium; & licet mater virtute prædita tantam pietatem conſpiciens obſtupeſceret, inceſſanter tamen de auſteritatum exceſſu conquerebatur. Profecto Sancta virgo corpori ſuo excruciando unice erat intenta ea ætate quæ nonniſi voluptatem, ac mollitiem ſuadet. Jejunium, orationem, & aſperrimas mortificationes delicias putabat. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Vocatio S. Claræ ad ſtatum Religioſum.

Salvator, qui ſibi in Sponſam Sanctam Claram delegerat, uberrimis eam gratiis cumulavit, & ab infantia ſuſcitavit illi amorem ſolitudinis, ac ſtatus Religioſi, tenerum illi infudit affectum erga paupertatem, puritatem, humilitatem, caritatem, ornavitque eam omnibus ſupernaturalibus donis, quæ hunc decent ſtatum. Ex eo tempore cœpit impenſius Orationi vacare, paſſionis meditari Myſteria; cumque eſſet amore Jeſu Chriſti præventa, ardentiſſimum inde hauſit crucis, & mortificationis amorem. Ubi ætate provectior fuit, Virginitatis votum emiſit, & religioſum habitum de S. Franciſci manu recepit, qui eidem comas præſecuit, eamque deduxit in quoddam Sanctimonialium S. Benedicti Aſceterium, quæ aliquando pretioſi hujus theſauri ſequeſtres extiterunt; donec victa conſanguineorum ſuorum, qui illius conſilio obluctabantur pertinacia, vendidit omnia bona ſua, illa in pauperes diſtributura, & cum ſorore ſua receſſit in ſolitudinem, ubi eminentis Sanctitatis jecit fundamenta. *P. Novet.*

A Mundo recedit: eo Religionis habitum recipit a Sancto Franciſco.

Perfractis tandem vinculis, quæ videbantur non ita facile diſſolvenda, illuſtris Clara cum in ſolitudinem quamdam conceſſiſſet, vivere incepit Jeſu Chriſto, & Jeſu Chriſto crucifixo, ita ut dicere poſſet cum Apoſtolo: *Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* (*Ad Gal. 6.*) Fuit ſane pulcherrimum, Deoque jucundiſſimum ſpectaculum, intueri Sanctam noſtram adeo tenera ætate, adeo inſignem de Mundo victoriam referentem. Incomparabilis hæc Virgo ignitis Seraphici S. Franciſci dictis, multoque magis exemplis ejuſdem adacta, cui in anteceſſum cor, ac deſideria ſibi divinitus immiſſa aperuerat, nocta ex patria effugit domo, & ſe confert ad S. Mariæ de Portiuncula, ubi S. Franciſcus omnibus Fratribus ſuis comitantibus facemque manu præferentibus occurrit illi, eamque excipit tanquam de ſæculo triumphatricem, eamque uſque ad altaris pedes adducit. Quam magnificum ſpectaculum Dei, & Angelorum oculis intueri adoleſcentulam ex una inter ampliſſimas Aſſiſii familias ſæculi pompis nuncium mittentem, ut ſacco per Sanctum Franciſcum oblato induatur, & permittentem, ut ſibi comæ abſcindantur; ut omnino ſe devoveat, & conſecret uni Deo, tanquam innocentem victimam illius gloriæ immolandam! Sed his majora præſtitit illuſtris Virgo aliquanto poſt, cum jam omnes conſanguineorum ſuorum objces ſuperavit, ſe ſe inter quatuor parietes clauſit, in paupere Domo prope Sancti Damiani Templum, propter ſuam a Mundo fugam celebris facta. Hic ſapiens, ac prudens Virgo dies, noctesque traducit in inſtruenda lampade ſua, in exornanda anima, omnibuſque virtutibus locupletanda. Hic ſequitur Agnum ſine macula, quocumque vadit, videlicet Salvatorem ſuum ſubſequitur, per imitationem, & praxim eximiorum præceptorum, quæ dedit mundo; certa ſemet cultui illius penitus devovendi. *P. Texier.*

Egreſſio S. Claræ de Mundo, primique ejuſdem greſſus in Religionem triumphi ſpeciem referebant, neque ſine ſecreto numinis conſilio factum eſt, quod die eadem, quam conſecrat Eccleſia triumphali ingreſſui Salvatoris in Jeruſalem, noſtra Virgo divinitus afflata inter clauſtra fuerit ingreſſa. O magne Antiſtes, qui mane illi palmam dediſti ad eam in ſupplicatione deferendam, neſciebas adhuc quænam eſſent Domini de eadem conſilia: Oculis tuis viſa eſt iis compta ornamentis quæ ætatem, genuſque ſuum decebant; ſed neſciebas illam veſpere ejuſdem diei omnem muliebrem cultum eſſe relicturam ad oſtentandum majori in luce contemptum inanium harum pomparum, & vanitatum ſæculi. Hæc Sponſa erat Domini Nuptiali veſte amicta, ut illam ad Jeſu Chriſti pedes abjiceret, non ſecus ac ejuſdem Diſcipuli. Hæc ſancta erat, & ſine labe victima, quam in Sacrificium præparabas, & quæ corona redimita erat quin intelligeres, antequam immolaretur: victima meriti ſingularis; victima Deo acceptiſſima; victima, in qua ille ſibi complacebat; victima, quæ eo ipſo die ad ſacrificii locum properabat; victima denique, quæ feſtinans ſequi vocem vocantis non trepido quidem pede incedebat, ſed ea conſtantia, quæ decet illam, quæ Jeſum Chriſtum quocumque iverit comitatura, ut ille per triumphum ſe ſe morti præparabat. *Elogia hiſtorica.*

Magna ſapientia, qua præſtulit Sancta Clara Mundum relinquens, eique pretioſa auferens ſpolia.

Magna S. Claræ ſapientia in hoc potiſſimum enituit, quod non ſolum per lumina, quæ illi Deus communicabat, diſſipavit tenebras ſæculi, fraudes, ac verſutias ad illas evitandas cognovit; verum etiam mundo pretioſiſſima quælibet ſpolia ſurripiens fefellit deceptorem mortalium, ejuſque bona contemnens palam per apertam Evangelicæ paupertatis profeſſionem nuncium miſit omnibus commodis, quæ ille ipſi offerre poterat propter amorem Domini. Enituit quoque hujus Virginis ſapientia, quod nondum voti compos effecta ob eam victoriam, quam per ſe de Mundo retulerat; eidem ſurripit etiam id, quo nihil ſibi erat antiquius; ſororem videlicet ſuam, cui nomen Agnes, quæ Sanctæ noſtræ præclaris exemplis illecta, paullo poſt conſanguineis ſuis vale dixit extremum, ut in ſolitudinem ſororem conveniret. Sed magna S. Claræ exempla latius triumphum illius protulerunt. Quinque adoleſcentulæ ex ſpectatiſſimis provinciæ illius Domibus Sanctæ noſtræ virtutibus captæ, ratione pari patrias relinquere domos, & quidquid inde ſperare poterant, ut Claram ſequerentur, & cum ipſa ſe in eodem Cœnobio concluderent. Quinimmo vitæ ejuſdem Scriptores teſtatum reliquerunt, illuſtria ſublimis ejuſdem ſapientiæ exempla tantam in Aſſiſii civitate, adeoque vividam effeciſſe impreſſionem, ut Regularium Monaſterium videretur, cum nulli niſi de Deo ſermones ibi fierent, & omnes ſerio de ſalute ſua eſſent ſolliciti. *P. Texier.*

Hoc ipſum præſtat fictas detegens Mundi illecebras, eique abrenuntians.

Sancta Clara incomparabilem oſtendit ſapientiam in inſigni illa victoria, quam de ſæculo retulit ad exemplum ſapientum virginum primævæ Eccleſiæ, de quibus loquitur Tertullianus, quæ ad ſacrum velamen confugiebant, quod obtendebant oculis ſuis tanquam clypeum, ut ſeſe tuerentur adverſus periculoſas Mundi inſidias, quæ mentem noſtram perturbant, & corrumpunt cor pravis impreſſionibus, quas objecta diverſa in animo noſtro cient: *velamen capitis, galea, & clypeus adverſus ictus tentationum.* (*Tertull. de vel. Virg.*) Ad harum Sanctarum Virginum exemplum Clara oculos ſuos ſepſit, ne videret omnia hæc fallacia bona, quæ illi mundus ad illam retinendam objiciebat. Tribus enitebat illa prærogativis ſibi quidem periculoſis, aliis vero periculoſiſſimis, & quæ aptiſſimæ erant ad eamdem in Mundo immorandam. Nobilis erat, dives erat, & procero corporis aſpectu; Id genus mortalibus mundus exhibet, quidquid illecebrarum eſt, atque voluptatum. Millies beati, qui poſſunt effugere illuſiones, & illicia potentis illius ſeductoris! Quotuſquiſque id facere valeat? At Sancta Clara generoſum, atque conſtans iniit conſilium ut in hoc exiguo numero adſcriberetur, & ſub caligine veli ejus, quod de Sancti Franciſci manibus recepit, cognovit magnum illud diſcrimen, quod inter immenſas Salvatoris gratiæ divitias, ac fallaces mundi blanditias intercedit; poteratque cum una ex primis Virginibus, Martyribuſque clamare: *Regnum mundi, & omnem ornatum ſæculi contempſi propter amorem Domini mei Jeſu Chriſti, quem vidi, quem amavi.* (*In Vita S. Agnetis.*) Apage, hæc illicia doloſa, & inanes boni ſpecies; meræ eſtis phantaſmata, quibus nihil ineſt ſolidi; & quæ nonniſi in eorum imaginatione, quos fallitis, ſubſiſtunt. Eſtis ſomnia, & illuſiones, quæ nonniſi in vitiorum ſomno ſtertentes poteſtis decipere. Vale extremum, Munde verſute, ac mendax; Franciſcus te mihi cognoſcendum tradidit, idque ſatis, ſuperque eſt, ut tibi nomine meo internecinum bellum indicam. *Idem.*

S. Clara ab ipſo ſui ſacrificii primordio fuit copioſis gratiis cumulata.

Ne credatis, Deum ſe paſſum eſſe vinci magno Sacrificio, quod obtulit illi Clara bonorum omnium, quæ poſſidere, atque ſperare poterat: nam licet proprie loquendo, nihil illi conferamus, quoniam omnia bona nobis ab illo procedunt; tamen magnifica illius liberalitas deficere ſibi videretur, niſi pro temporalibus beneficiis, quæ nobis integrum eſſe vult eidem offerre, ſupernaturalia dona rependeret. Quanam gratiarum affluentia Sanctam noſtram cumulavit ex eo temporis articulo, quo in Religionem ingreſſa eſt? Ibi recentem nacta eſt nativitatem; ejus profeſſio alter illi fuit baptiſmus; honorem aſſecuta eſt, ut admitteretur in numerum fideliſſimarum Salvatoris Sponſarum, quæ per vocationis ſuæ gratiam antonomaſtice appellantur populus electus; fuit ex numero Virginum Deo devotarum, quas S. Cyprianus pulcherrimum, puriſſimumque Eccleſiæ florem appellat. Dicere poterat oculos, omneſque ſenſus ſuos conſecrationis gratia ſanctificatos fuiſſe. Dicere poterat, cupiditatem, quæ vim, roburque animi affectionibus tribuit, caſtitatis gratia debilitatam, imminutamque fuiſſe; voluntatis inconſtantiam obedientiæ gratia roboratam, confirmatamque, mentemque ſuam ſtatus ſui magnitudinem, & ſanctitatem fuiſſe aſſecutam. Ex eo tempore cum Propheta exclamare poterat: Defecit anima mea, Domine, propter ineffabilem dulcedinem bonitatum tuarum. *Auctor recens.*

S. Clara conſanguinei vim faciunt, ut illam a propoſito deterreant; ſed illius victi conſtantia ceſſant.

Cum S. Clara ad aras pœnitentiæ tunica fuiſſet induta, abjecit mundum muliebrem ac ſeipſam incluſit ſacco fune alligato in propinqua domo; & S. Patriarcha illam poſtmodum tradidit in manibus Sanctimonialium Ordinis Sancti Benedicti, quæ illud Cœnobium tenebant. Hoc factum urbi univerſæ ſtuporem injecit: cum enim Virgo vix duodeviceſi-

mum

mum ætatis annum attigiſſet, conſilium hoc traducebatur tamquam levitatis argumentum, & inconſideratæ effectus adoleſcentiæ. Ejus conſanguinei id iniquo tulerunt animo, ac cenſuerunt familiam ſuam inde affici contumelia. Nihil prætermiſſum fuit, ut Virgo ab incepto deterreretur, neque vi abſtinuerunt, ut ab aſylo abſtraheretur. Nihil tamen illam movere potuit; & Arcam manu tenens, alteraque detonſas oſtendens comas: ſcitote, inquit, mihi non alium futurum eſſe ſponſum, neque aliam tunicam niſi pœnitentiæ. Adeo certa, & efficax reſponſio inimicos pacis ejuſdem coercuit, ſemovitque; S. Franciſcus tamen credidit illam in alio Ordinis ejuſdem Cœnobio tutiorem futuram. Fuga Agnetis ſororis Claram ſubſecuta fuit, quæ, ut ſuperius memoratum eſt, multo magis familiam irritavit. Quamobrem ejus Cognati numero duodeni ad Aſceterium acceſſere, ut vi facta illam ſurriperent; ubi poſtquam multa peperere mala, juniorem Agnetem de Claræ complexu convulſam abduxerunt. Veſtes illius abſciſſæ fuerunt; pedes ictibus præcedere conata fuit. & contumeliis laceſſita, cum interim elata voce profiteretur, ſe Religioſam eſſe velle. Cum S. Clara vi reſiſtere non valuiſſet, confugit ad Deum, & poſt brevem, ferventemque orationem, de Monaſterio egreſſa, & ſororem inſecuta, non ſine ingenti miraculo, cujus conſanguinei teſtes fuerunt, illam immotam reddidit. Fruſtra ad invitam trahendam quæruntur auxilia; ne de gradu quidem illam dimovere valuerunt. Quo miraculo deterriti raptores, cognoverunt non deeſſe apertam numinis voluntatem, & pudore ſuffuſi ob inutiles conatus, reliquerunt illam in manibus Sanctæ noſtræ, quæ tamquam trophæum in monaſterium revexit. Quod miraculum cum emanaſſet in vulgus, effecit, ut omnes ad ſe pœnitentia ducti redirent. Interim Sanctus Franciſcus cum S. Damiani Templum, quod ruinam minitabatur, reparari curaſſet, proximam illi domum coemit, quo duas ſorores adduxit, & fecit initium Ordinis Sanctimonialium S. Franciſci, quemadmodum non ita pridem poſuerat primordia Religioſorum prope Templum Deiparæ de Portiuncula. Talis fuit ortus illuſtris hujus Ordinis Virginum, qui eo tempore, quo chriſtianæ virtutes elanguerant, effecit, ut hæc pœnitentiæ, fervoris, innocentiæ, & ſanctitatis miracula refloreſcerent, quæ adhuc univerſus orbis miratur. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Inſignis S. Claræ auſteritas.

Si omnimoda rerum omnium abrenuntiatio, qua Sancta hæc rebus omnibus hujus ſæculi nuncium miſerat, admirabilis extitit, vitæ illius auſteritas loco jugis miraculi haberi poterat. Nam præter praxim regulæ, quæ illi cum ſororibus communis erat, cujuſmodi ſunt, nudatis pedibus incedere, humi cubare, totum annum jejunare, & ſæpe in aqua tantum & pane, perpetuum ſervare ſilentium, neminem extra clauſtra degentem videre, & a nemine videri, alias etiam præter ordinem ſervabat, quas numerare, ac referre non licet, quin noſmet objiciamus periculo fidei amittendæ. Duo diverſa habebat cilicia, quibus alternis vicibus utebatur, alterum ex equinis crinibus contextum, quod fune adſtringebat, alterum e ſuillo corio, cujus ſetæ ad dimidium fere longitudinis detonſæ carnem veluti aculeis penetrabat, qui novum illi acerbiſſimi martyrii genus afferebant. Eccleſiaſtici carnis privii tempore arcto pane & aqua brevi vivebat, & a S. Martini die ad Domini nativitatem, eodem ritu jejunabat, immo plures hebdomadæ dies tranſigebat, quin ulla uteretur eſca. Plures annos non aliud ſtratum habuit, quam duram humum, neque cervical aliud niſi lignum; donec ad Epiſcopi Aſſiſinatis explicitum imperium, jubente etiam S. Franciſco, aliquot ante obitum annos ſuper congeſtis paucis admodum paleis diſcubuit. *Idem.*

Extremus rigor, quo S. Clara ſervavit vota & præſertim paupertatem religioſam.

Cum S. Clara decreviſſet vota ſua ad unguem ſervare, nullum habuit antiquius ipſa paupertate. Gaudebat illa omnibus carere bonis, & ſolis fidelium eleemoſynis vivere. Spectaculum eſt admiratione dignum videre Sanctam hanc ad Summi Pontificis pedes proſtratam ab eo petere, ut oſtio Aſceterii ſui juberet hæc deſcribi verba: *Domus Paupertatis.* Quam jucundum eſt illam ſororibus ſuis dicentem audire; ſi velint domum ſuam ſubſiſtere, opus eſſe, ut paupertas ſit illius fundamentum. Quam ſuave ſpectaculum eſt videre gaudium, quo magna hæc anima cumulatur, cum illi omnia deſunt! Summus Pontifex exhibet illi a tam arcta paupertate diſpenſationem, & Sancta illi reſpondet, ſe malle a peccatis ſuis abſolutionem percipere, quam oblatam diſpenſationem. Senſus adeo ſublimes nonne ſunt admirabiles? *Elogia hiſtorica.*

Ejuſdem argumenti.

Cum S. Claræ penitus eſſet perſuaſum, amorem divitiarum fontem eſſe vitiorum omnium; ſanctam amavit paupertatem, tamquam virtutum omnium reginam, eamque tanta dilectione complexa eſt, quanta matrem ſuam: itaut poſtquam Deo obtuliſſet omnium bonorum ſuorum proprietatem non dubitaret, ſeſe totam illius cultui devovere, mallens ſe noviſſimam eſſe in domo Dei, quam habitare in locupletiſſimis divitum ſæculi Tabernaculis. Neque ſolum prorſus avulſit cor ſuum a temporalium bonorum amore, abrenuntiavit quoque deſideriis aliquid umquam poſſidendi; itaut ſimul fuerit pauper profeſſione, & affectu; & confidens in Dei providentia, cui cura eſt alendi volucres cæli, obtulit Deo ſuperfluum rerum earum, quarum uſus ipſi licebat. Pauper fuit in cubiculo, pauper in victu, pauper in veſtibus. Deo ſacrificavit non ſolum omne jus, ſpemque omnem, ſed ipſa etiam deſideria. In clauſtrum ingreſſa eſt, ut olim in mundum fuerat ingreſſa, æque pauper, ac cum ex utero matris egreſſa eſt, & audeo dicere adhuc pauperior: primæ enim huic nuditati ſuæ voluntatis addidit conſenſionem. Quam accepta eſt in oculis Dei ſancta paupertas! Quam felix eſt anima, quæ deſerit quidquid ſperare poteſt, & vendit univerſa quæ habet Evangelicam hanc Margaritam ſibi comparatura! *Ex ſolitudine Virginum, & Elogiis hiſtoricis.*

Amor puritatis in S. Clara.

Quamvis S. Clara ſemper virtutes omnes generatim coluerit, ſuper ceteras tamen coluit puritatem, quæ fuit cordis ejus deliciæ. Hanc dilexit tamquam virtutem, quæ majorem confert virginibus decorem, & quam Regina Virginum ſuper reliquas virtutes vehementius amavit. Amavit hanc tamquam ſexus ſui propriam; tamquam virtutem, quam ipſi etiam beati ſpiritus ſibi gloriæ vertunt; tamquam illum agrorum florem, & lilium convallium, cujus nomine haud dedignata eſt Canticorum ſponſa nuncupari, amavit illam tamquam prærogativam, quæ ſanctis virginibus præbet præ ceteris jus, ac privilegium ſequendi Agnum quocumque ierit, & dicere poſſumus hoc novum fuiſſe oblationis genus novumque ſacrificium ab amore, quo S. Clara cæleſtem ſponſum complectebatur, excogitatum. Quænam fuit illuſtri huic adoleſcentulæ gloria ſexu fragili, ac molli, eximia ſpecie, florenti adoleſcentia, quæ omnia huic virtuti periculoſa ſunt, in terra vixiſſe, ſicut Angeli vivunt in Cælo! Quæ merces illi ſperanda non eſt, eo quod ſemper fuerit profeſſa virtutem meris ſpiritibus, quam mortalibus aptiorem, & quod tot ſanctis animabus illam ſuaſerit, quot divinis ejuſdem exemplis illectæ par ſacrificium Cæleſti Sponſo obtulerunt. *Ex Solitudine Virginum.*

Numerus ingens nobiliũ, Principum, ac Reginarum quæ S. Claræ Ordinem ingreſſæ ſunt.

Ordo S. Claræ ubi a Summo Pontifice fuit confirmatus, ſumma lætitia affecta fuit Sancta inſtitutrix, videns exiguum ſororum numerum quam primum augeri. Mater ejus, & ſoror natu minima, quæ in Mundo permanſerant, inter illius filias adſcribi optaverunt. Duodecim virgines ſummo loco natæ recens Inſtitutum amplexatæ ſunt, quod præter virtutum omnium praxim omnimodam paupertatem, ac nuditatem profitebantur. Omnes hæ Religionis votum emiſerunt in manu S. Franciſci, & communi conſenſione ſibi in Abbatiſſam elegerunt Sanctam Noſtram, cujus humilitati cedendum fuit, ad S. Franciſci imperium, & voluntatem. Vix poſita fuere Sancti hujus Ordinis fundamenta, cum viſæ ſunt confluere ex integerrimo nobilitatis flore multæ puellæ, Principes, atque etiam Reginæ, quæ purpuram ſceptrumque poſuere, ut humilem, pauperemque S. Franciſci habitum induerent, & hic ardor, ita ſe ſe effudit in omnes Chriſtiani orbis provincias, ut omnibus deinceps ſæculis viguerit, & adhuc vigeat hoc noſtro, licet corruptiſſimo. Quam admirabilis eſt caſta hæc Sanctarum Virginum turba propter virtutum ſuarum decus, atque nitorem! Immortalis eſt earum memoria, in honore apud Deum, & coram hominibus poſita. Earum exemplum potens eſt virtutis illecebra; & ſuavitas cæleſtium conſolationum, quas in ſolitudine guſtant, efficit, ut ſolitudinis ipſarum felicitati invideatur. Ibi caſtæ illæ Domini Sponſæ deliciis affluentes divinas illius perfectiones contemplantur; ibi de mundo, omnibuſque pompis ejus triumphant. In ſancto hoc receſſu præferentes paupertatem, humiliationem, & abjectionem ſæculi divitiis, atque honoribus, in anteceſſum perfruuntur gratiarum theſauris, quibus affluenter Divini Sponſi ſui magnificentia cumulantur. *Biroat, & Novet.*

Quomodo ſe gerebat S. Clara in munere Abbatiſſæ.

S. Clara ſuperioriſſæ munus ſibi commiſſum non reſpexit niſi tanquam novum humilitatis, paupertatis, mortificationis, fervoriſque præ ſororibus ſuis argumentum. Quippe non ſolum illis menſæ accumbentibus miniſtrabat, ſed in rebus omnibus ancillabatur, neque ſuperioritatis munere utebatur, niſi ut aliis facienda relinqueret, quæ minus incommoda & ardua viderentur, ipſa ſibi reſervans, quæ magis moleſta & abjecta erant, atque ad naturam avertendam aptiora. Exigebat ut ad apicem ſervaretur votum paupertatis, cumque permittere nollet, ut ſua Monaſteria quemcumque reditum poſſiderent, vetuit etiam ne magnificarent ſumptus in annonam comparandam, & unice a Fidelium Caritate penderent. Et palam factum eſt, Deo placere heroicum hunc paupertatis ſpiritum, ſtabilemque in divina providentia confidentiam? cum enim die quadam in tota domo unicus panis inveniretur, & prandii tempus inſtaret, præcepit, ut dimidiatus mitteretur ad Religioſos Monaſterio ſuo deſervientes, alterumque dimidium in quinquaginta partes ſingulas ſingulis monialibus quæ tunc aderant in Conventu divideretur; & panis divinitus ita multiplex factus eſt, ut ſororibus omnibus ſaturandis ſuffecerit. Pluribus etiam aliis miraculis oſtendit Deus, qua cura neceſſitatibus Sanctarum Virginum vigilaret, quæ jure ad aliquod temporis ſpatium vocatæ fuerunt, Sorores de Providentia. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Deus illam auxit dono orationis, & plures illis contulit gratias.

Auſteritates Sanctæ noſtræ profecto erant ſine modo, non erant tamen ſine ſolatio. Aucta enim cælitus ſublimi dono contemplationis, frequentibus fruebatur cum Deo converſationibus, per quæ guſtabat in terris ſpirituales delicias, quæ ſunt quædam veluti prægustatio cæleſtium gaudiorum. Oratio ejus ſemper æque fervens erat, & quamdam extaſis ſpeciem referebat, ex qua egrediebatur divino amore prorſus ſuccenſa. Verba ejus erant ignita, ea unctione delibata, qua omnium animos ſibi conciliabat. Jeſu Chriſti amaſia, Vivo ego, ajebat illa centies in ſingulos dies: vivo ego jam non ego, vivit autem in me Chriſtus, cujus indigna ancilla ſum. Contempla-

templationi vero ita erat dedita, ut nullum haberet ſtatutum orandi tempus; quippe omni tempore orabat, & ad unguem ſervabat illud S. Pauli præceptum, inceſſanter orandi. Videlicet cor ejus ſemper intentum erat Deo: & ingruentia negotia, curæ, quæ illi neceſſario ſubeundæ erant pro aſceterio ſuo, illam diſtrahere non poterant, cum dicere quodammodo poſſet cum Sponſa Canticorum: *Ego dormio, & cor meum vigilat. Ex P. Croiſet, & codice MS.*

Magna S. Claræ potentia, & confidentia in Deo.

Si Deus umquam miraculoſos oſtendit effectus ſuæ erga S. Claram dilectionis, quorum orbis univerſus fuit teſtis; hoc certe accidit eo tempore, quo Imperator Fridericus II. cum Sanctæ Sedi bellum indixiſſet, Eccleſiaſticum ſtatum late depopulabatur conductitiis uſus copiis Saracenorum. Aſſiſium obſidebatur, & ſicuti Sanctæ noſtræ monaſterium mœnibus urbis erat conterminum, barbari ſe inveniſſe rati quomodo ſuam explerent & avaritiam, & libidinem, domum circum undique obſederunt, admotiſque ſcalis in ſummum cacumen evaſerunt, & jamjam ſanctæ illi communitati vim inferre meditabantur. Quis fando aſſequi poſſet Sanctarum Virginum terrorem? In anteceſſum ſemianimes ruebant, pugionem ſibi jugulo inſigi credentes. Quid autem Clara tanto hoc in rerum diſcrimine? Ejus confidentia facta eſt ardentior, & animoſior, & licet ægrotaret, ſe ſe ferri juſſit ad domus oſtium, ibique proſtrata coram Sancta Pixide, quam illuc ſibi juſſerat afferri, Salvatori dixit, Ne tradas Domine beſtiis animas confitentium tibi, neque oblivīſcaris pauperum in uno te confidentium. Ferunt tunc auditam vocem fuiſſe Sanctæ Virgini reſpondentem, ne metueret, quippe domui illi nulla inferenda erat injuria. Illud certe conſtat, rapaces lupos illos, qui in murorum faſtigium evaſerant, & ad devorandum erant parati, repente deturbatos in præceps lapſos fuiſſe, & fuga inani terrore correptos ſuæ incolumitati conſuluiſſe, neque ratos fuiſſe, ſe in tuto eſſe niſi cum tandem ad exercitum in caſtra pervenerunt. *Auctor Recens.*

Extremi S. Claræ ſenſus, & mors.

S. Clara poſt tot curas, vigilias, labores, & mortificationes, cum corpus ejus attritum, effœtumque eſſet, denique cedere debuit infirmitatibus, quibus erat obruta, & ad mortis lectulum deducta fuit. Cum illius Confeſſarius illam ad patientiam cohortaretur, & ſermonem illi haberet de bonis virtutis hujus. Heu! dixit illa: poſtquam Deus dignatus eſt, ut memet illi totam conſecrarem, nullus dolor mihi moleſtus fuit, nulla pœnitentia difficilis, nulla infirmitas inſuavis. Heu, pater mi, addidit, quam ſuave eſt pro Jeſu Chriſto pati! Summus Pontifex Innoc. IV. qui tunc temporis Lugdunum propter Eccleſiæ negotia venerat, ubi audiit Claram in extremis laborantem, eam convenire voluit antequam Romam reverteretur; pervenitque eo cum Sancta ſacris jam refecta erat myſteriis. Aſceterium ingreſſus eſt cum quatuor Cardinalium comitatu; cumque illi deoſculandam porrexiſſet manum, pedem quoque illius Clara voluit deoſculari, cujus humilitati ſatisfaciendum fuit. Mox illa petiit omnium peccatorum ſuorum abſolutionem, lacrimis effuſis ſe inſignem exiſtimare peccatricem oſtendens, quapropter a Pontifice Apoſtolicam recepit benedictionem, & plenariam Indulgentiam, qua ſe indigere illa credidit; quamvis Sanctus Pater illi glorioſum hoc perhibuerit teſtimonium, mundum jacturam facere unius ex præcipuis Sanctis Virginibus, quæ vixerunt in Eccleſia. Neque fuit hæc viſitatio magnificentiſſima, quæ illi contigerit; hiſtorici quippe teſtantur, illam dignatam fuiſſe aſpectu Salvatoris ipſius, ejuſque Matris Sanctiſſimæ, qui ſtipati erant ingenti Virginum choro illam ad Agni nuptias invitantium. Viſa eſt S. Clara hanc celebrem viſitationem præſtolari, ut ex hac vita diſcederet; repente enim facta virium acceſſione hortata eſt animam ſuam, ne quid in eo terribili tranſitu pertimeſceret, & mox violento divini amoris acceſſu correpta Creatori ſuo ſpiritum reddidit.

Ad rumorem obitus Sanctæ noſtræ tota civitas ad Monaſterium cucurrit. Ipſe Pontifex ſummus, qui jam ſeceſſerat, reverſus eſt, ut una cum Cardinalibus illi parentaret. Cum autem Sancti Franciſci Fratres Officium Defunctorum canere exorſi eſſent præſente Sanctæ Virginis corpore, illos interpellavit, dixitque potius Sanctarum Virginum officium eſſe celebrandum; ſed Cardinalis quidam illum monuit, in re tanti momenti nihil eſſe feſtinandum, & licet omnia adeſſent, eaque non dubia Sanctitatis argumenta in Virgine tot, tantiſque virtutibus prædita, ſemper tamen juridicas habendas eſſe quæſtiones in hujuſmodi occaſionibus conſuetas, & de Miraculorum veritate inquirendum antequam illi Sanctorum honores decernerentur. Cardinalis idem mox funebrem illius Orationem habuit, & Sanctum corpus in triumphi morem elatum fuit in templum, ubi jacebant exuviæ Sancti Franciſci, quia minus hoſtium populationibus patebat. Ingens inſignium miraculorum numerus tumulum ejus inſignivit, & Cardinalis Oſtienſis ad S. Petri Sedem ſublatus, ſub nomine Alexandri IV. illius celebravit Apotheoſim biennio poſt obitum ea ſollemnitate, quæ in hujuſmodi occaſionibus haberi conſuevit. *P. Croiſet.*

Quomodo Sãctimoniales S. Claræ debeant hujus virtutes imitari, & exempla ſequi?

Quid mihi reliquum eſt, animæ Sanctæ, ac Religioſæ, niſi ut cum oculis veſtris objecerim hæc præſtantiſſima, & locupletiſſima exemplaria Franciſcum Aſſiſinatem, & Claram, vos invicem ad impenſius meditanda eorum lineamenta cohorter, qui vobis adeo felicem nativitatem præbuerunt? *Attendite ad Abraham, patrem veſtrum, & ad Saram quæ peperit vos.* Ita enim appellari poteſt Franciſcus ab Aſſiſio æque fidelis vocationi ſuæ ac olim Abraham omnium Fidelium parens; Ita S. Clara æque docilis ſupernis afflatibus, ac olim Sara digna illa mater, cujus vitæ ſanctitatem, timidumque obſequium omnes Chriſtianas mulieres imitari S. Petrus jubet. Filiæ Sanctorum eſtis; gratia eadem, quæ illos Jeſu Chriſto peperit, vobis quoque conceſſa eſt; idem ſanctitatis ſpiritus vos agit, eadem ſpes vocationis vos fulcit, eadem ſolitudo vos tenet, eadem vota vos urgent, eadem exercitia vos ſanctificant, eadem merces vos manet. Suſtinete ergo, Virgines ornatiſſimæ, ut paullo fuſius vobis ſtatus veſtri memorem officia, dicamque illuſtrem Sanctam hanc vobis communicaſſe tres qualitates, quibus inclaruit. Eſtis S. Franciſci filiæ, Jeſu Criſto Sponſæ, S. Claræ moniales, ſoboles, poſteritas. Hinc primum tanquam S. Franciſci filiæ illius ſpiritum fovere debetis, ſpiritum contemptus Mundi, vanitatum, atque pomparum illius. Mundum reliquiſtis, cum regularem ſtatum amplexæ eſtis, illi vale æternum dixiſtis, cum in Clauſtrum eſtis ingreſſæ, nullum ergo locum in cordibus, aut in cogitationibus veſtris, mundus inveniat. Vobis cum Seraphico Patre veſtro dicendum eſt; nullum jam ultra Patrem in terris habeo; omnis ſpes mea eſt in Cælo. Secundo, eſtis Sponſæ Salvatoris; huic corda veſtra dediſtis, voſmet penitus illi devoviſtis, ergo omnibus Mundi neceſſitudinibus abrenuntiaſtis, voſmet divino illius amori victimas obtuliſtis; igitur vobis nuntius mittendus eſt omnibus vanitatibus, ut cum S. Clara comitemini Salvatorem hunc ad Calvarium, & efficiamini paſſionum ejus conſortes; qua in re Sancta hæc maxime enituit; Admiramini illam ſi vobis lubet in raptibus, & extaſibus, quæ illi adeo familiares extitere; admiramini faciem ejus coruſcantem radiis, ubi ab Oratione diſcedit; admiramini illam non vulgari gratia ſuffultam ad denos dies, quin aliqua reficiatur eſca; admiramini illam cum Sanctum Euchariſtiæ Sacramentum dextera tenens terrorem incuſſit Barbaris, eoſque in fugam convertit; verum enim vero optandum vobis non eſt in omnibus hiſce mirabilibus illam imitari; ſed in ea parte quam illa ſibi delegit in paſſionibus Salvatoris, qui fuit illi ſanguinum ſponſus, non petens a Deo aliam gratiam, niſi crucis ſuæ incrementum. In hoc vobis pro viribus eſt imitanda, ſi vultis, ut illa, fieri ſimiles Salvatori, quem vobis in Sponſum delegiſtis. Tertio eſtis Moniales S. Claræ, progenies, ac poſteritas ejus. Vobis igitur eſſe debet zelus ardens alios quoque ad Sanctitatem perducendi pietate, & exemplo, quod præbebitis aliis. Hoc pacto cum ſpiritus ipſius hereditatem adeptæ, regulamque ejus amplexæ fueritis, veſtrum erit efficere, ut illius ſanctitas per Sanctitatem veſtram innoteſcat, & ut ex eximiis filiorum virtutibus arguatur meritum, & præſtantia matris, & jure dici queat: *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate!* Quanto ſplendore refulget caſta hæc familia in Mundo, & quanta ejus futura eſt in Cælo gloria! *Ex variis Auctoribus.*

PRO SANCTI ROCCHI PANEGYRICO.

MONITUM.

DUÆ me impulerunt cauſſæ, ut hoc argumentum aliis pluribus præferrem, quæ fortaſſe uberiorem mihi ſegetem ſuppeditaſſent, & latiorem Concionatoribus campum aperuiſſent Panegyricum exornandi: Quarum altera eſt, cum fieri minime poſſit, ut pro ſingulis Sanctis amplam dicendi ſupellectilem inveniamus, & memet intra hos coarctaverim cancellos, ut de iis tantum loquar, de quibus vulgo, & in pluribus locis Panegyricæ Orationes habentur: ſecundum ordinem, quem mihi metipſi conſtitui, S. Rocchus mihi viſus eſt unus ex notioribus, & de quo ſermo frequentius habeatur, propter multitudinem Templorum, quæ in ejus honorem dedicata ſunt, & ſodalitatum, ſeu confraternitatum, quæ ſub ejus nomine ſe ſe devovent proximis inſerviendis, cum lues, & contagioſi morbi graſſantur.

Ratio altera eſt, quod Magnus iſte Sanctus, cujus vitæ, & peculiaris character fuit aſſidua caritas inſerviendi pauperibus, & ægrotantibus in noſocomiis, locum præbet Miniſtris Evangelicis hortandi auditores ſuos ad imitandum exemplum illius, cujus elogium recolunt in eadem caritatis exercitatione, inviſendo xenodochia, & reficiendo eleemoſynis ſuis vel alia qualibet ratione hos pauperes derelictos iis in locis, ubi plerumque rebus omnibus carent. Itaque ſi hoc moralis Diſciplinæ argumentum tanti momenti, & de quo valde raro ſermo habetur de ſuggeſtu, bene tractetur, fiet Sancti Panegyricus æque proprius, ac fructuoſus.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Se ipſum exinanivit formam ſervi accipiens. Ad Philipp. 2.

I. JEſu Chriſti imaginem exhibet nobis S. Paulus cum ait, illum ſemet exinaniviſſe eo uſque ut peccatoris formam indueret. O Deus! quænam exinanitio! Deus qui a nemine pendet, ſupremus arbiter Naturæ, cujus potentia nullis cancellis arctatur, cujus immenſitas nullis finibus continetur de excelſo gloriæ ſuæ throno deſcendit in præſepe, de ſinu Patris Æterni in Virginis ſinum; ſe ſe ſine diſcrimine cum peccatoribus miſcet, & majeſtatem ſuam eouſque negligit, ut ſervi formam accipiat! Myſterium eſt, quod ratio penetrare non poteſt; prodigium eſt, quod fides admiratur; exemplum eſt omnibus Chriſtianam Religionem profitentibus imitandum. At exemplum hoc nemo propius imitatus eſt, quam S. Rocchus. Si Sanctus hic, qui in vetuſtiſſima, celeberrimaque Galliarum urbe principatur, una tantum auctoritate ſua ſe ipſum commendaſſet, ſi per magnificentiam, ac fidelitatem in obeundis muneribus ſuis per judiciorum æquitatem, & in vitæ civilis officiis integritatem expreſſiſſet ſolum naturalis magnitudinis ſuæ dignitatem; nomen ejus memoria ad breve dumtaxat tempus manſiſſet, nomen ejus non eſſet in honore apud univerſam Eccleſiam, & in Sanctorum nomenclatura locum non inveniſſet. Si ad hunc gloriæ cumulum evaſit, hunc ille debet annihilationi ſuæ. Quotidie videmus Principes, ac Reges ſuperbia intumeſcere inter honores, quibus ſepti ſunt; nos vero non movemur; ſed hodierna die exhibet nobis Eccleſia principem virum, qui de ſublimi gloriæ faſtigio ad abjectiſſimam ſervorum conditionem deſcendit, quod ſtuporem ciet, & futurum eſt elogii illius argumentum. Videbitis ergo in illuſtri S. Roccho hinc quidem 1. Sanctum, qui omnes generis ſui, fortunæque bona, vitamque ipſam ſervitio membrorum Jeſu Chriſti ſacrificavit; inde vero 2. Deum, qui nihil prætermiſit, ut hanc attolleret humilitatem, & glorioſum efficeret eum, qui propriæ gloriæ abrenuntiaverat, & ſervi formam induerat in abjectiſſimis noſocomiorum miniſteriis pauperibus, & ægrotantibus opem ferens. Hæc erit Sermonis partitio. *Sermo Manuſcriptus.*

II. Aſſumptis pro themate verbis illis: *Confidite, ego vici Mundum.* Jo: 16. Oſtendi poteſt,

1. S. Rocchum incepiſſe Mundum vincere fere ex quo in mundum ingreſſus eſt; quin illius placita impugnavit ea ætate, eaque in conditione, quæ illi commoda omnia ſuppeditabat guſtandi voluptates ejus, & ſequendi quidquid in mundo eſt deliciarum.

2. Se ipſum abdidit inſerviendis pauperibus ægrotantibus, ac peſte laborantibus, quod munus eſt maxime oppoſitum ſtudiis Mundi, & naturæ corruptæ.

3. Vicit mundum hunc modo prorſus ſingulari, volens mortem oppetere ignotus inter ſubditos ſuos, exagitatus, injuriis affectus a propinquioribus ſuis, tanquam Alexius alter, & Joannes Carabita, qui incogniti obierunt in conſanguineorum ſuorum ædibus, a quibus non niſi in morte cogniti fuerunt.

III. *Crevit mecum miſeratio.* Job. Probare poſſumus S. Rocchum fuiſſe virum miſericordiæ eo in ſenſu, quo Scriptura viros divitiarum appellat, qui corde, & animo divitiis inhærent. Hic Bibliorum ſtylus eſt, hominibus tribuendi nomen earum rerum, in quibus ſe ſe præbuerunt digniores, aut laudibus, aut contemptu mortalium. Ita illa *viros divitiarum* vocat eos, qui appetunt Mundi hujus bona: & *viros miſericordiarum* illos, qui in miſericordiæ operibus ſe exercent. Ita in uſu quotidiano vocamus, viros negotioſos, litteratos, bellicoſos, qui publice has conditiones, & hæc munera profitentur. Hoc in ſenſu pro argumento elogii S. Rocchi deſumo glorioſum hunc titulum, viri miſericordiæ, quod priori in puncto vobis oſtendam; in altero autem, quomodo Deus, qui *Pater miſericordiarum* appellari dignatus eſt, ſe juſtum præbuerit in remunerandis officiis, quæ hic Sanctus eidem in perſona pauperum, & ægrotantium, præſtitit.

Primum, miſericordia, quam S. noſter erga pauperes, & miſeros exercuit, fere cum vita ejuſdem incepit, per teneram caritatem, quæ effecit, ut a teneris unguiculis eorum ſolatio proſpiceret, omnia quæcumque poterat illis bona procurans. Sed hæc miſericors caritas cum illo mox crevit; cum enim eſſet ætate provectiori, & ſe optimæ hereditatis dominum videret, hanc pauperibus diſtribuit antequam ei per regionis illius leges liceret. Creſcente ipſius miſericordia neque contentus ſi illis bonis ſuis opem ferret, omnia large, effuſeque illis conferens, ſe ſe exercuit in aſperrimis Caritatis exercitationibus deſerviens ægrotantibus in noſocomiis, immo iis etiam, qui lethali tabo erant infecti, ſe ſe totum devovens abjectiſſimo, ac nauſeam afferenti miniſterio generis ſui amplitudini prorſus oppoſito, quamvis aliter ſuaderent ejus nobilitas, ætas, & naturæ temperamentum. Denique cumulus, & ſumma caritatis, & miſericordiæ perfectio eſt, non ſolum vitam ſuam ſæpiſſime objeciſſe periculo non ſolum peſte laborantibus inſerviendo, verum etiam re ipſa illius jacturam ſubiiſſe moriendo tanquam victimam caritatis ex mundo ſublatum contagioſo morbo, a quo quamplurimos liberaverat.

Pro altera ſermonis parte oſtendi poteſt mercedis magnitudo, quam dedit Deus miſericordi huic Caritati in hac vita, & etiam in altera. Cum autem dico miſericordiam illius in hac quoque vita fuiſſe præmium conſecutum, nequaquam intelligo illi ejuſdem generis bona retributa fuiſſe: quandoquidem ab hominibus quidem, immo a conſanguineis ſuis non aliud retulit niſi repulſas, probra, contumelias, a Deo autem afflictiones, tribulationes, & acerbiſſimos morbos; verum intelligo, pro operibus miſericordiæ temporalibus, quæ hic ſanctus exercuit, Deum per miſericordem bonitatem ſuam illum bonis ſpiritualibus cumulaſſe; 1. Avellens cor ejus ab affectu, quo nobiles, & opulenti viri divitias amant, quæ quidem inæſtimabilis gratia eſt; quippe a Spiritu Sancto beati vocantur illi, qui ad hunc perfectionis gradum evaſerunt. 2. Quia bonum illud conſecutus eſt, quod ſervierit Jeſu Chriſto etiam in perſona pauperum, & infirmorum, quod quidem labores illius ſuaviſſimos, & glorioſos effecit. 3. Quia prorſus ſingularem gloriam in Cælo ille ſibi comparavit; nam ſicut Salvator non patitur ſine mercede abire calicem aquæ frigidæ propter amorem ſuum pauperi datum, quid contuliſſe putandus eſt Sancto noſtro pro tot meritis, eleemoſynis, laboribus, periculis, & ipſo amore, quem hæ caritatis actiones illi pepererunt? Quæ quidem quanta erit gloria coram toto terrarum orbe extremi judicii die, cum oſtendet Deus omnino inſignis hujus Sancti promerita? 4. Quantam Deus illi in mundo gloriam comparaverit per communicatam illi facultatem morborum, qui maxime complorati erant, ſanandorum, & per publicam venerationem, ac preces, quibus atræ luis tempore invocatur, quo divina juſtitia ſæpe civitates, & nonnunquam integra quoque regna depopulatur.

Imitatores mei eſtote, ſicuti & ego Chriſti. Quamvis J. Chriſti vita ſit exemplum omnium Fidelium, qui ut Sancti ſint, & ex prædeſtinatorum numero, ut S. Paulus ait, debent eſſe conformes divino huic prototypo; fatendum eſt tamen ſemper futurum ingens diſcrimen, vel potius infinita diſtantia inter Sanctitatem hujus Hominis Dei, & illam Sanctorum. Videmus etiam perfectiſſimos illius imitatores tantum abfuiſſe, ut omnia illius expreſſerint lineamenta, ſe ſe coarctaſſe ad peculiarem aliquam illius virtutem, alios ad actiones aliquot inſigniores, alios denique ad aliquam vitæ illius partem, ad quam IV.